

Паважаныя чытачы і падпісчыкі газеты «Звязда»! Выказваем вам вялікую ўдзячнасць за падтрымку найстарэйшага ў краіне, адзінага штодзённага беларускамоўнага выдання. Нагадаем, што ўжо пачалася падпісная кампанія на I паўгоддзе і 1-ы квартал 2010 года. Спадзяёмся, што чытацкая аўдыторыя «Звязды» не толькі застаецца стабільнай за кошт пастаянных падпісчыкаў, але і пашырыцца за кошт новых сяброў. Са свайго боку рэдакцыя будзе прыкладаць да гэтага ўсе намаганні: імкнучыся публікаваць штодня цікавыя і змястоўныя матэрыялы, заставацца правядніком беларускамоўнага асяроддзя ў нашай краіне, захоўваць і шыршыць народныя традыцыі і матчыну мову.

ПАДПІСНЫ КОШТ Падпіска праз РУП «Белпошта» (кошт у рублях)

Table with 4 columns: Індэкс, месяц, квартал, паўгоддзе. Rows for 63850, 63145, 63858, 63239.

Падпіска праз кіёскі і крамы РУП «Белпошта» («Да запатрабавання»)

Table with 4 columns: Індэкс, месяц, квартал, паўгоддзе. Rows for 63850, 63145, 63858, 63239.

Падпіска праз кіёскі і крамы РУП «Белсаюздрук» («Да запатрабавання»)

Table with 4 columns: Індэкс, месяц, квартал, паўгоддзе. Rows for 63850, 63145, 63858, 63239.

Заставайцеся з намі!

Кошт 600 рублёў

ВЫДАЕЦЦА 39 ЖНІўНЯ 1917 г.

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

КОШЫКАВАЯ ГАРМОНІЯ

Жыхары вёскі Граўжышкі Ашмянскага раёна гарманісты і работнікі культуры Вацлаў СІДАРОВІЧ (злева), Эдуард БУЛКЕВІЧ і майстар-кашаплёт Рамуальд ГАЙБОВІЧ частыя удзельнікі вясковых і рэгіянальных святаў.

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

«УДЗЕЛ БЕЛАРУСІ ў АГУЛЬНАЕўРАПЕЙСКИХ ПРАЦЭСАХ НЕ ПАВІНЕН ПЕРАКРЭСЛІЦЬ ВЫГАДЫ АД ІНТЭГРАЦЫІ З КРАІНАМІ СНД»

«Адносіны з Еўрапейскім саюзам як магутным кансалідаваным партнёрам з'яўляюцца адным з асноватворных фактараў для забеспячэння незалежнасці і суверэнітэту, а таксама эканамічнага і навукова-тэхналагічнага развіцця Беларусі. Аднак гэта не азначае, што ў імкненні атрымаць перавагу, якая вынічае з больш шчыльнай інтэграцыі з ЕС, Беларусь будзе ахвяраваць сацыяльна-палітычнай стабільнасцю ў грамдстве і дасягнутым узроўнем супрацоўніцтва з Расіяй і іншымі дзяржавамі», — заявіў 2 лістапада Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка на нарадзе на пытаньнях развіцця адносінаў з ЕС.

Аляксандр Лукашэнка лічыць недапушчальным, каб удзел Беларусі ў агульнаеўрапейскіх працэсах перакрэсліў усе выгады ад інтэграцыі з Расіяй і іншымі дзяржавамі СНД.

«Беларусь не збіраецца сярбаваць з Еўрасаюзам супраць інтарсаў дзяржаў і надварот», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. Сёння як ніколі неабходна ўзважаны і паслядоўны падыход да рэалізацыі знешнепалітычнай і знешнеэканамічнай лініі. «Падарункаў і профрэцый наш чаканне не варта ні ад Расіі, ні тым больш ад Захаду», — сказаў ён.

«Трэба дакладна ўсведамляць, што Беларусь у сістэме еўрапейскіх адносінаў не з'яўляецца прасіцелем з працягнутай рукой», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. Беларусь — надзейны і правераны часам партнёр ЕС у галіне забеспячэння рэгіянальнай стабільнасці і бяспекі, у сферы транзіту энергаснабжэння і транс'еўрапейскіх грузаў, уносіць значны ўклад у барацьбу з усімі відамі трансгранічнай злачыннасці, нелегальнай міграцыі, паслядоўна і актыўна ўдзельнічае ў міжнароднай антытэрарыстычнай кааліцыі. Таму не толькі ЕС карысны для Беларусі, але і наша краіна не менш карысная для Еўропы.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў пэўнае пацяпленне ў беларуска-еўрапейскім дыялогу: актывізаваліся кантакты з еўрапейскім бізнесам, развіваецца крэдытна-інвестыцыйнае супрацоўніцтва з міжнароднымі фінансавымі інстытутамі. «Мы сталі паўнапраўнымі ўдзельнікамі «Усходняга партнёрства», хоць сур'ёзны эффект ад гэтага, такі, які можна «памацаць рукамі», пакуль невідачочны», — сказаў Прэзідэнт.

У той жа час кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што Беларусь будзе кіравацца выключна нацыянальнымі інтарэсамі, а не чыімі б там ні было геапалітычнымі амбіцыямі, «нават калі яны зыходзяць ад нашых бліжэйшых саюзнікаў».

«Кожны крок наастанч Беларусі контрагентны абумоўляюць па-прававанымі ўступак з нашага боку, у эканамічнай гэта або ў палітычнай галіне», — канстатаваў ён. Беларускі лідар са шкадаваннем заўважыў, што ў асобных еўрапейскіх сталецях да гэтай пары ёсць спільнасць «рухавца па інерцыі» ў адносінах з Беларусцю, выкарыстоўваючы інструменты палітычнага і эканамічнага ціску. Да гэтага часу захоўваецца шэраг абмежаваньняў, прычым даволі адчувальных для нашай краіны. Гэта абсалютна неспрыяльна ў пабудове цывільна-агаворанага дыялогу на аснове прынцыпаў раўнапраўя і ўзаемапавагі.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Некаторыя сацыяльныя выплаты ўзрастуць. А «планка» крэдытаў — знізіцца

У лістападзе — студзені ў Беларусі будуць дзейнічаць новыя бюджэты пражыткавага мінімуму. У звычайнасці, цяпер БПМ у цэнах верасня ў сярэднім на душу насельніцтва складае 250 070 рублёў, што перавышае папярэдні паказчык гэтага сацыяльнага нарматыву на 0,3 працэнта.

Адпаведна, зыходзячы з новага БПМ, з 1 лістапада ў краіне будуць праіндэксаваныя памеры мінімальнага і сацыяльнага пенсій, а таксама надбавак і павышэнняў. Апроч таго, на 0,3 працэнта павялічана памеры дзіцячых дапамог. Напрыклад, цяпер аднаразовавая дапамога пры нараджэнні першага дзіцяці складае 1 млн 250 350 руб., другая і наступных дзяцей — 1 млн 750 490 руб., а штомесечная дапамога на дзяцей ва ўзросце да 3 гадоў — 200 060 рублёў.

Адначасова з 1 лістапада крыху павялісца і «планка даходаў» для прызначэння штомесечнай адраснай сацыяльнай дапамогі — да 250 070 рублёў. Гранічная ж «планка даходаў» пры прызначэнні аднаразовай адраснай падтрымкі да 31 снежня вызначана ў памеры 300 080, а з 1 па 31 студзеня — 375 100 рублёў.

Пры гэтым зацверджаны і новыя памеры мінімальнага спажывецкага бюджэту. Прычым у сувязі з сезонным танненнем садавіны і агароднін сярэдня МСБ знізіцца на 0,1 працэнта і складае цяпер 387 690 рублёў. Менавіта такі паказчык у набліжэйшы час будзе брацца ў разлік пры вызначэнні права на атрыманне льготных крэдытаў на будаўніцтва і набыццё жылля.

Сяргей ГРЫБ.

Table with exchange rates for various currencies: USD, EUR, BYR, etc.

У БЕЛАРУСІ НЯМА ЭПІДЭМІІ ГРЫПУ А/Н1Н1

У Беларусі няма эпідэміі грыпу А/Н1Н1, заявіла 1 лістапада журналістам намеснік міністра аховы здароўя — галоўны дзяржаўны санітарны ўрач Беларусі Валянціна КАЧАН.

«Няма прычын для панікі ў сувязі са свінымі грыпам, у нашай краіне эпідэмія гэтага захворвання няма», — падкрэсліла Валянціна Качан.

У той жа час яна паведаміла, што колькасць выпадкаў захворвання на грып А/Н1Н1 у Беларусі павялічылася. Калі ў мінулы пятніцу было лабараторна пацверджана 39 такіх выпадкаў, то на 1 лістапада гэта колькасць складала 59. «Размова ідзе аб такіх выпадках, у якіх гэты вірус суправаджаецца іншай інфекцыяй», — адзначыла намеснік міністра. — Літальныя выпадкі ад пандэмічнага свінога грыпу ў Беларусі не зарэгістравана».

Валянціна Качан асабіла падкрэсліла, што ўсе меры па прадухіленні распаўсюджвання ў Беларусі грыпу А/Н1Н1 распрацаваны і ажыццяўляюцца ў якасці пераважна прэваентыва. «Яна даець свой эфект, мы перакананы, што гэта дапаможа прадухіліць якая-небудзь сур'ёзную ускладненні, а таксама будзе садзейнічаць развіццю эпідэміялагічнай і асобнага ўмераным рэжыме», — сказала Валянціна Качан.

НАДРЭЊНАЕ КАНІКУЛЫ ЯК ПРАФІЛАКТЫЧНАЯ МЕРА

У Магілёве і Бабруйску прадоўжаны школьныя канікулы: усе школы гэтых гарадоў не будуць працаваць яшчэ тыдзень.

Санітарныя ўрачы тлумачаць, што адбываецца пад'ём захваральнасці на вострыя рэспіраторныя і вірусныя інфекцыі. Сезонныя хваробы сёлета апа-навалі грамадства раней.

— У Магілёве і Бабруйску ў мінулы чацвер і пятніцу эпідэмічны парог быў перавышаны ў 3 разы, — патлумачыў загадчык аддзела эпідэміялогіі Магілёўскага абласнога цэнтру гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя Аляксандр ПАЏЯТЮ. — На астатнім тэрыторыі Магілёўскай вобласці, акрамя двух самых буйных гарадоў, эпідэміялогія застаецца звычайнай.

Эпідэмія можа быць аб'яўлена, калі на працягу трох дзён эпідэміарог будзе перавышаны ў 3 разы. Сітуацыя ў Магілёўскай вобласці, лічыць Аляксандр Памятню, стане зразумелай у сярэдзіне тыдня. Працяг школьных канікулаў — гэта дзейная прафілактычная мера: кантакт перарываецца, і распаўсюджванне інфекцыі запавольваецца.

— Што датычыцца так званага «свінога грыпу», то ў рэгіёне за апошні час зарэгістраваны 4 выпадкі, — адзначыў санітарны ўрач. — Аднак хвароба ва ўсіх гэтых людзей працякала ў лёгкай форме, без ускладненняў, і яны паспяхова ачунялі і вярнуліся да звычайнага жыцця.

Ілона ІВАНОВА.

БАНКІР «АБАНКРУЦІЎ» ЯПОНІЮ І ЗША

Экстравагантная заява кіруючага дырэктара швейцарскага банка — рэальная пагроза, ці толькі жаданне звярнуць на себе ўвагу?..

У мінулым месяцы свет «адначыў» гадавіну пачатку «Вялікай рэцэсіі», калі пасля гучнага банкруцтва фінансавога гіганта Lehman Brothers абваліўся амерыканскі рынак, што выклікала масавыя абвалы фондавых рынкаў і надыход найбуйнейшага крызісу. Згадваючы тыя падзеі, многія эканамісты, якія ацэньваюць ужо цяперашнюю сітуацыю, кажуць пра спыненне катастрафічнага падзення сувеснай эканомікі і бачаць прыкметы яе ажыўлення. Аднак ёсць і супрацьлеглыя меркаванні, у якіх аналітыкі больш схільныя да песімістычных ацэнак набліжэйшай будучыні. А асобныя эксперты нават на прыкладзе банкруцтва таго ж Lehman Brothers, якое летам 2008 года паддалася малаверагодным, кажуць пра новы рызыкі, з'яўляючыся зніжэнню свету і істотна паўплываць на яго далейшыя развіццё.

Так, неверагодны, прынамсі на цяперашні час, сценарый агучаны кіруючым дырэктарам аднаго з буйнейшых швейцарскіх банкаў UBP Крыстафам Бернардам, які заявіў пра тое, што ў набліжэйшыя два-тры гады могуць абанкруціцца буйнейшыя краіны свету. У прыватнасці, ён выказаў апасенні, што знешні доўг вялічэйшых развітых краін можа вырасці да 20—30 працэнтаў да памеру бюджэту гэтых краін, і гэта прывядзе да

няздольнасці ўрадаў абслугоўваць свае даўгі. Паводле слоў Крыстафа Бернарда, у выніку вядушчых краіны ЕС, Японія, а ўслед за імі і ЗША не змогуць рэструктуравана даўгавы цяжар на ўласныя бюджэты і страцяць давер пазычальнікаў і інвестараў. Карцей, калі ацэнкі швейцарскага банка мярцаюць пад сабой глебу, нас чакаюць крызіс працягненасці, гэта значыць крызіс працягненасці. Эксперты «Звязды», дэкану эканамічнага факультэта БДУ, прафесару Міхаілу КАВАЛЁВУ такі сценарый падаецца малаверагодным. — Што датычыцца ЗША, то, безумоўна, калі б уся кітайская дыяспара свету аб'ядналася і захавала запатрабавана даўгі амерыканцаў, то Злучаныя Штаты вымушаныя былі б абвясціць дэфолт, ці істотную дэвальвацыю, — кажа наш эксперт. — Але, як вы разумеете, гэтага не будзе, таму што ў такім выпадку кітайцы шмат што страчваюць. Калі ж весці гутарку пра знешні і ўнутраны доўг краін Еўрасаюза, то ў іх гэты доўг істотна адроўняваецца. Найбольшы доўг, наколькі я памятаю, у Бельгіі, у краін нахштат Германіі ён меншы. І што важна, ніхто датэрмінова прадуіляць да пагашэння даўгі краінам ЕС не будзе. Сапраўды, даўгі вялікія, аднак яны расцягнутыя ў часе. І магутнасць развітых краін трымаецца не толькі на іх тэхналагічнай перавазе, але і ў псіхалагічнай веры народаў свету ў долар, еўра.

Ілона ІВАНОВА.

Advertisement for Belpostny pharmacy. Text: Увага! Адкрыта падпіска на друкаваныя сродкі масавай інфармацыі на I паўгоддзе 2010 года. Нашы паслугі па падпісцы: падпіска на аб'ёмную скрыню, падпіска на даму, даставка да кватэры з уручэннем, і т.д.

РОЗГАЛАС

РЭКОРДНЫ ДЛЯ БЕЛАРУСІ ГРАШОВЫ ПРЫЗ У 766 МЛН 955 ТЫС. 5 10 БЕЛАРУСКИХ РУБЛЁЎ ЗНАЙШОЎ СВАЙГО УЛАДАЛЬНІКА

Пра гэта паведамілі ў ЗАТ «Спорт-пары». Такую астранамічную суму (Джэк-пот I Вр300 млн) атрымаў пераможца электроннай інтэрактыўнай гульні «Спартлато 5 з 36» 24-гадова студэнт 5 курса Брэсцкага тэхнічнага ўніверсітэта Міхаіл. Да гэтага самы буйны выйгрыш у латарэі і інтэрактыўнай гульні не перавышаў Вр500 млн.

Прычынай затрымаў у атрыманні выйгрышу стала смерць блізкага сваяка пераможцы. Паводле слоў наваўленнага мільянера Міхаіла, ён ужо пусціў у справу выйграўнага грошы — перавёў некаторую суму ў два дзіцячыя дамы, набыў кватэру ў Мінску і новы аўтамабіль. На паміць аб сваім дзядулі, які быў вінародам, малады чалавек набыў вінаграднікі ва Украіне.

Кар. БЕЛТА.

ХВОРЫХ ЭВАКУЯВАЛІ З ВЯСКОВАЙ БАЛЬНІЦЫ

З Запольскай участкавой бальніцы Віцебскага раёна з-за павелення пра тое, што будынак замінаваны, эвакуявалі хворых — усяго 19 чалавек, большасць з якіх ляжачыя.

Пра магчымасць выбуху паведаміў у пажарную службу выканаўца абавязкаў галоўнага ўрача бальніцы, якому пра замінаванне паведаміў невядомы. Да месца здарэння аператыўна былі накіраваны пажарныя падраздзяленні — ажно чатыры брыгады «хуткай неадкладнай дапамогі», сапёры. 19 хворых эвакуявалі з выкарыстаннем санітарнага аўтамабіля ў мясцовую сярэднюю школу. Міны не было.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

БУДАЎНІК ЗВАЛІЎСЯ З 19-ПАВЯРХОВАГА ДОМА

У Мінску ў мінулы пятніцу днём на будоўлі адбылося трагічнае здарэнне: загінуў брыгадзір, які знаходзіўся на даху ўзводзімага дома.

Як паведаміў старшы памочнік пракурора Мінска Сяргей Балаша, здарылася бэда каля дзвюх гадзін дня на вуліцы Казыроўскай, 70. 42-гадова работнік аднаго з будаўнічых упраўленняў сталіцы стаў на даху 19-павярховага дома, што будоўецца, зваліўся ўніз і загінуў. Паводле слоў суразмоўцы, у крыві загінула яма слядоў алкаголю. Пярверку па гэтым факце вядзе пракуратура Ленінскага раёна.

Ігар ГРЫШЫН.

ЯК СЛЕСАР ТАНЫЯ КВАТЭРЫ ПРАПАНОЎВАЎ

Новыя кватэры — па цене, ніжэйшай за рыначную і на ўмовах ільготнага крэдыту. Мара! Ажыццявіў мары слесар адной з віцебскіх фірмаў. Міхаіл прапаноўваў такім чынам напярвы жыццёвае пытанне сваім знаёмым. Гаварыў пра двухкамерныя кватэры коштам прыкладна да 30—32 мільёнаў рублёў. Ёсць адзін зацікаўлены адроз — трэба толькі 3,8 тысячы долараў. А астатнюю суму, маўляў, аплата будаўнічага арганізацыя, якая дае рэстэрміноўку на 20 гадоў...

Каб яшчэ большы давер выклікаць да і без таго цікавай прапановы, «скарэцінаў»: я ж і сам купіў кватэру па такой жа схеме. І не кожны можа «трапіць» у схему. Толькі «свае людзі». Есць адзін добры знаёмы — намеснік дырэктара будаўнічай арганізацыі, які і вырашае пытанне пра тое, каму будзе дадзена права купіць танную кватэру на прываёвныя ўмовах. І, зразумела, трэба неяк «падзякаваць» добраму чалавеку.

Слесар працу 700 долараў для дачы хабару адказнай асобе. І яшчэ 3,8 тысячы долараў для, быццам бы, размяшчэння на банкахіўскі дэпазіт.

Як расказаў «Звяздзе» слесчы пракуроры Першамайскага раёна горада Віцебска Васіль ПАРУСАЎ, такім чынам слесар падмануў трох хабарнікаў. Яны, так і не дачакаўшыся такіх жаданых квадратных метраў уласнага жылля, звярнуліся па дапамогу ў праваахоўныя органы. А цяперлі і чакалі аб'яўленага доўгі час.

На іх пытанні наконк таго, калі ж будуць падпісваць дагавор пра набыццё жылля, іх знаёмы слесар усё супакоіваў: не хвалюйцеся, хутка, пакачаць, я трохі заняты. У ліку ішлага спасылаўся на крызіс — маўляў, час цяпер такі, уя не так хутка вырашаецца, а хачелася б.

У выніку ахвары ўжо падману не вытрымалі і потым фактычна добраахвотна прызналіся ў тым, што перадалі хабар.

Дарчы, наўпэўна ўсе ведаюць, што судовае пакарэнне ў такіх выпадках за хабар не прадулежданы. Але... Прозвішчы тых, хто прызнаўся, усё адно будуць занесены ў адзін дзяржаўны банк звестак, які аб асобах, якія ўчынілі супрацьпраўнае дзеянне. Як кажуць, «пляма»...

А слесар-пасрэднік прыгаворам суда Першамайскага раёна Віцебска пазбаўлены волі тэрмінам на пяць гадоў з канфіскацыяй маёмасці.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

АУКЦИОН ПО ПОРУЧЕНИЮ ОАО «НЕСВИЖСКИЙ РАЙГРОСЕРВИС» КУП «МИНСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ЦЕНТР УЧЕТА НЕДВИЖИМОСТИ» ПРОВОДИТ ПОВТОРНЫЙ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже складского комплекса, расположенного по адресу: Минская область, Несвижский район, г.п. Городец, ул. Вокзальная, 23А, в составе: зданий складов №№ 1, 2, 3, 4, 5 (об. пл. 847,8 кв.м.; 1230,5 кв.м.; 848,5 кв.м.; 847,7 кв.м.; 1158,2 кв.м.), здания проходной, об. пл. 14,6 кв.м.; административного здания, об. пл. 361,5 кв.м.; иного помещения, об. пл. 135,5 кв.м.; сборочного цеха, об. пл. 1099,1 кв.м. Начальная цена с НДС (снижена на 20%) — 1 609 803 200 бел. руб. Под обслуживание объектов недвижимости сформированы земельные участки об. пл. 1,2299 га; 0,4298 га; 1,0950 га; 0,3800 га; 0,2267 га; 1,8757 га. Задаток 50 000 000 бел. руб. Подробнее извещение опубликовано в газете «Звязда» от 26.09.2009. Аукцион состоится 10.11.2009 г. в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чакалова, 5, к. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 09.11.2009 г. до 17.00 по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224 61 34, 500 47 12. Сайт в интернете: www.rlt.by.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА КУП «МИНСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ЦЕНТР УЧЕТА НЕДВИЖИМОСТИ» (ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОНА) ПО ПОРУЧЕНИЮ ОАО «АВТОМАГИСТРАЛЬ» (ПРОДАВЕЦ) ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже здания бытового помещения, об.пл. 188,0 кв.м., расположенного по адресу: Могилевская область, Чаусский район, д. Атражье. Начальная цена с НДС — 10 070 680 бел. руб. Площадь земельного участка 0,6600 га. Задаток в размере 10 % от начальной цены перечисляется на р/с № 3012020200010 в Октябрьском отделении ОАО «БПС-Банк», МФО 153001357, УНП 690324015 КУП «Минский областной центр учета недвижимости». Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в течение 20 (двадцати) дней со дня проведения аукциона, если иное не предусмотрено договором купли-продажи. Порядок проведения аукциона оговорен в условиях его проведения. Аукцион состоится 04.12.2009 г. в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чакалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 03.12.2009 г. до 17.00 по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224 61 34, 500 47 12. Сайт в интернете: www.rlt.by.

МИНСКИЙ ГОРОДСКОЙ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫЙ ФОНД ГОСУДАРСТВЕННОГО ИМУЩЕСТВА

отказывается от проведения открытого конкурса по продаже объектов коммунальной собственности г. Минска и на право заключения договора аренды земельного участка для их обслуживания, объявленного на 4 декабря 2009 года. Извещение о проведении конкурса, опубликованное в газете «Звязда» 21 октября 2009 года № 199 (26557) СЧИТАТЬ УТРАТИВШИМ СИЛУ.

УНП 100048181

АЛЯКСАНДР ЛУКАШЭНКА ПАВІНШАВАЎ...

...харавую капэлу імя Р. Шырмы з 70-годдзем

Кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка 1 лістапада павіншаваў Заслужаны калектыў Рэспублікі Беларусь «Дзяржаўнага акадэмічнага харавая капэла імя Р. Шырмы» Беларускай дзяржаўнай філармоніі з 70-годдзем з дня ўтварэння. Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што творчасць капэлы ўносіць вялікі ўклад у захаванне і прапаганду лепшых збыткаў айчыня і сусветнай вакальнай музыкі, падтрыманне ў грамадстве высокіх культурных традыцый, выхаванне павагі да сапраўдных мастацкіх каштоўнасцяў.

«У багатым рэпертуары капэлы арганічна спалучаюцца класічныя шэдэўры, духоўная паселанені, апрацоўкі народных мелодый і сачыненні сучасных кампазітараў», — гаворыцца ў віншаванні. Прэзідэнт выказаў надзею, што калектыў і ў далейшым будзе працаваць гэтак жа плённа і самааддана, прымажаць гонар і славу беларускага музычнага мастацтва.

...калектыў Віцебскага дзяржаўнага ордэна Дружбы

народаў медыцынскага ўніверсітэта з 75-годдзем

з дня ўтварэння гэтай установы адукацыі

«За мінулыя гады ваша ВНУ ператварылася ў адзін з найбуйнейшых цэнтраў медычнай адукацыі і навукі Беларусі. Яна на самым сучасным узроўні ахвіцьяўляе падрыхтоўку, перападрыхтоўку і павышэнне кваліфікацыі ўрачоў і правізараў, развівае даследаванні па актуальных праблемах лячэння і прафілактыкі захворванняў, пастаянна пашырае міжнароднае супрацоўніцтва і экспарт сваіх паслуг», — гаворыцца ў віншаванні. «Упэўнены, што ваш калектыў і ў далейшым будзе працаваць гэтак жа натхнёна і плённа, выхоўваючы дастойных прадстаўнікоў самай гуманнай прафесіі на Зямлі», — падкрэсліў Прэзідэнт.

...Прэзідэнта Алжыра з нацыянальнымі святам

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 1 лістапада павіншаваў Прэзідэнта Алжырскай Народнай Дэмакратычнай Рэспублікі Абдэльазіза Бутэфліку з нацыянальнымі святам — Днём Рэвалюцыі. «Упэўнены, што сумеснымі намаганнямі мы будзем і ў далейшым умацоўваць сувязі дружбы і развіваць двухбаковае супрацоўніцтва на карысць народаў нашых краін», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Футбол

Інтрыга на вылет захоўваецца

У нядзелю адбыліся матчы перадапошняга, 25-га тура, чэмпіянату краіны па футболе ў вышэйшай лізе. Аднак гульні так і не выявілі ні бронзавага прызёра, ні трэцяга прэтэндэнта на вылет у першую лігу. Гродзенскі «Неман» і «Мінск», прадуа, з ліку аўтсайдараў сябе выключылі, атрымаўшы перамогі з аднолькавым лікам 2:0 над сталічным МТЗ-РІПА і брэсцкім «Дынама». Такім чынам, па-ранейшаму захоўваюць шанцы развітацца з сьветлянай кампаніяй супернікаў «Віцебск», МТЗ-РІПА і «Гомель».

«Гомель», дарчы, сустракаўся ў туры са сталічным «Дынама», якое забяспечыла сабе сярэбраны медаль перамогі. Матч нікога не вырашаў для сталічнай каманды, і той жа час ані гвалтаўна былі проста неабходны. Аднак бела-блакітная не сталі, насуперак чаканням, засяроджвацца выключна на матчах Кубка краіны і расквітнілася за хатняе паражэнне ў першым крузе, пакінуўшы гвалтаўна вырашаць свае праблемы ў наступным матчы (2:1). У наступным туры, дарчы, «Гомель» сустракаецца з БАТЭ ў Барысаве, і чэмпіён таксама наўрад ці састануць. Зараз БАТЭ сустракаецца з жоўністым «Тарпед» і агучыў унічыю — 1:1. Вось вынікі астатніх матчаў: «Днепр» (Магілёў) — «Смаргонь» — 4:0; «Шахцёр» (Салігорск) — «Віцебск» — 3:0; «Нафтан» (Наваполацк) — «Граніт» (Мікашэўца) — 3:1.

Алена КРАВЕЦ.

МЕДЫКІ РЕКАМЕНДУЮЦЬ З-ЗА ГРЫПУ І ВРВІ АБМЕЖАВАЦЬ НАВЕДВАННЕ ДЗЕЦЬМІ МЕСЦАЎ З ВЯЛІКІМ СКОПІШЧАМ ЛЮДЗЕЙ

Падчас росту захваральнасці на грип і ВРВІ не варта бастаць вострай неабходнасці разам з дзецьмі наведаваць месцы з вялікім скопішчам людзей. Такое меркаванне выказала загадчыца кафедры педыятры БелМАІА доктар медыцынскіх навук, прафесар Людміла Бяляева.

На жаль, менавіта дзеці найбольш уразлівыя да грыпу і ВРВІ. У агульнай структуры захваральнасці на іх долю прыпадае больш як 60 працэнтаў.

У першую чаргу, рэкамендуе суб'яднацца, вярта зрабіць прышчэпку супраць грыпу. Цяпер у рэспубліцы назіраецца рост колькасці выпадкаў ВРВІ, які абумолены ў асноўным аднавірусамі, паграпагані і РС-вірусамі. «У канцы лістапада чакаецца ўсплёск захваральнасці на грип, таму яшчэ не позна зрабіць прышчэпку. Яна калі не засцеража ад захворвання, то значна зніжыць яго клінічныя праявы і рызыкаў ускладнення, што

Андрыеўскі вярнуў «Дынама» характар

Каманда атрымала тры перамогі запар

Беларускі прадстаўнік у КХЛ, сталічнае «Дынама», атрымала дзве перамогі ў апошніх матчах з маскоўскай ЦСКА і аднаклубнікам з Рыгі. Усяго ж пераможнае серыя дынамаўцаў складае 3 матчы (яе распачала гульня на выездзе з маскоўскай «Дынама» — 1:5).

У пятніцу ў сталічным Палацы спорту «Дынама» прымала ЦСКА. Бальшшчыкі цалкам запоўнілі трыбуны, прычым вялікая колькасць фанат праехалі з Масквы (яны занялі цэлы сектар). На матчы прысутнічаў і кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка. Ужо ў першым перыядзе мінчане павялі — 2:0. Шайбы закінулі Маканен і Хювонен. У другім перыядзе гоцы здолелі адпраць адну шайбу — 2:1. Для авертызму масквічан трэба было закінуць ужо адну шайбу, і часу на гэта было больш чым дастаткова — увесь трэці перыяд. Аднак нягледзячы на шэраг выдаленых дынамаўцаў у апошній трэці (34 да па 56 хвіліну іх было чатыры запар), перамагчы маскоўскаму клубу так і не ўдалося. Такого напружанага матчу бальшшчыкі не бачылі ў выкананні «Дынама», напэўна, даўно. Напалу барацьбы не вытрымлівала і арэна — за хвіліну да заканчэння другога перыяду гульня была спынена з-за разбітай падчас сутыкнення хакістаў пластыкавай агароджы. Дарчы, гэта першая перамога «Дынама» над ЦСКА — раней ні ў чэмпіянаце КХЛ, ні ў чэмпіянаце СССР мінскаму клубу адольце суперніка не ўдавалася (119 разоў сустракаліся клубы і ў 118 сустрэчах перамагалі масквічы, аднойчы была нічыя).

Лепшым гульцом сустрэчы ў беларускай быў прызнаны галкіпер Андрэй Мезін. Ён жа прызнаны і лепшым варадаром восьмага тыдня чэмпіяната КХЛ. Мезін адправіў 96,3 працэнта кідоў, прапусціўшы ў трох паядынках усяго тры шайбы.

Галоўны трэнер «Дынама» Аляксандр Андрыеўскі на прэс-канферэнцыі пасля матча заявіў, што перад паядынкам гульцы вельмі хваляваліся, і прыватнасці, і па прычыне прысутнасці высокіх гацей немалаважна», — адзначыла спецыяліст.

Фота БЕЛТА

БАНКІР «АБАНКРУЦІЎ» ЯПОНІЮ І ЗША

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Калі ў долар часткова давер падавалі, то даўра ішчэ па-ранейшаму стаўленне вельмі павялівае. І, на мой погляд, гэта мае пад сабой падставы. Па-ранейшаму высокарэзультывы краіны маюць вельмі вялікую інтэлектуальную рэнтау, гэта значыць даходы ад продажу як патэнтаў, ліцэнзій на высокатэхналагічныя вырабы, так і саміх вырабаў. Гэта дазволіць ім усё ж выйсці з крызісу.

— У такім разе, адкуль такія пэсімістычныя заявы, на падставе чаго з'яўляюцца падобныя прагнозы? — Мяркую, што экстрэгантная заява зроблена з жадання звярнуць на сябе ўвагу. Нават калі гэта датычыцца вельмі саліднага эксперта.

— А, магчыма, што падобныя дапушчэнні — ні што іншае як чарговая спекуляцыя? — Магчыма, што нехта хоча зрабіць на часовым падзенні курсаў. Я глыбока упэўнены, што шырока вядомы анонс аднаго англіскага выдання аб нібыта тайнай дамоўленасці нафтаздабыўных краін нахонт новай рэзервавай валюты быў «качкай», менавіта на гэта разлічаны. І яна сапраўды сыграла: яе памятаеце, што долар абваліўся больш як 1,5 долара за еўра.

— А калі дапусціць, што малаверагодная рызыка, пра якую ідзе размова, спраўдзілася? Што ў такім разе — дна крызісу доўга не ўбачым? — Такі прагноз намякае на тое, што ва ўсім свеце будзе працягвацца дэпрэсія і крызіс, падобны амерыканскаму ў 30-я гады мінулага стагоддзя. Некаторыя сапраўды лічаць, што з гэтага крызісу свет доўга не выйдзе.

— Аднак ёсць і іншыя меркаванні, у якіх, несумнянна, больш хочацца верыць: у прыватнасці, што антыкрызісныя захады даюць плён. А вы як лічыце? — Я ўсё больш схільны ў бок аптымізму. Ёсць прыкметы ажыўлення эканомікі і трэба больш энергічна дзейнічаць у гэтым напрамку. Адзінае, што трэба было зрабіць — больш істотна дэвальваваць долар, і увесці МВФ новае рэзервавое валюту на базе ўмоў-

най так званай SDR. Гэта дапамагло б хутчэй выходзіць з крызісу. А пакуль неабходна заключаць двухбаковыя, рэгіянальныя дагаворы, які Беларусь, Расія і Казахстан, аб мытным саюзе, аб больш шчыльным узаемадзеянні найбольш узаемазалежных эканомік.

— Міхал Міхайлавіч, айчынная эканоміка не была ўласцівай шэраг тых рэчэй, якіх з'явіліся першапрычынай крызісу, у прыватнасці, у нас не было тых жа гіпертрафіраваных спекулятыўных фінансавых рынкаў. Аднак падзенне сусветнай эканомікі не лепшым чынам адбілася на экспертнай дзейнасці нашых прадпрыемстваў, што ўплывае і на эканамічны стан краіны. На ша надзея — толькі ажыўленне сусветнай эканомікі? — Беларусь, як правільна скажаць старшыня праўлення Нацыянальнага банка Беларусі Пётр Пракаповіч, мае свае праблемы не столькі з-за недастаткова эфектыўнай працы найбуйнейшых дзяржаўных прадпрыемстваў, ды і ў цэлым усё дзяржсектара. Працэс павышэння канкурэнтаздольнасці расцягнуўся, усё спадзяваліся на імпісійныя крэдыты, крэдыты ўзнімаюць, не разумеючы, што размяркуюцца трэба толькі тое, што накапілі. А накарпленыя краіны — гэта накарплены населеніцтва (яны краіны малыя, прыкладна са 100 зраходаваных рублёў мы толькі 4 рублі накіроўваем на зберажэнні) і прыбытак прадпрыемстваў, гэта значыць розніца паміж ценой продажу вырабаў і выдаткамі. А што адбываецца сёння? Сёння нашы найбуйнейшыя прадпрыемствы, з мэтай толькі б прадаць за мяжой прадукцыю, часам прадаюць яе ніжэй за сабеякошт. Адсюль — адмоўнае гандлёвае сальда, дэфіцыт валюты ў краіне. Таму трэба, як правільна сказаў Прэзідэнт, не столькі плававаць долар, і увесці МВФ новае рэзервавое валюту на базе ўмоў-

нашага народа за пяць гадоў выйдзе на ўзровень сярэднееўрапейскіх краін. Аднак трэба прыкладзі такія ж намаганні, які прыклілі кітайцы для прасоўвання сваіх тавараў на знешнія рынкі. У першую чаргу, банкаўскай сістэме неабходна наладзіць крэдытаванне пакупнікоў нашай прадукцыі, адасць філіялы беларускіх банкаў за мяжой, устроіць мацярыянскія банкі ў таварнапрадвыніцы сеткі, крэдытаваць лізігнавыя кампаніі ў РФ, уся дзейнасць банкаўскай сістэмы павінна быць падначалена фінансаванню экспарту.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў. Усе — ад вялікага да малага прадпрыемства, абласцей — павінны мець дакладныя планы расоўвання нашай прадукцыі на замежныя рынкі. І тады мы хутка выйдзем з крызісу.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Неабходна паставіць адну галоўную мэту — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Аптэкі Беларусі будуць рэгулярна папаўняцца прэпаратамі для прафілактыкі грыпу і ВРВІ

Беларускія аптэкі будуць штодзень папаўняцца ўсімі неабходнымі прэпаратамі для прафілактыкі грыпу і ВРВІ, паведамляе карэспандэнт БЕЛТА ў Міністэрства аховы здароўя Беларусі. На працягу апошніх трох дзён з прылаўкаў аптэк у літаральным сэнсе пазм'яталі ўсё. Асаблівым попытам у пакупнікоў карыстаюцца процівірусныя прэпараты, засцерагалныя маскі і асклінавая мазь.

З-за такога амяжтаваў быў зменены рэжым работы аптэк у Мінску: яны працавалі ў суботу і нядзелю. Прадстаўнікі Міністэрства аховы здароўя рэкамендуюць не нагнацца абстаноўкай і не панікаваць. Паступленне тавараў арганізавана некалькі разоў у нядзелю, асартымент папаўняецца штодзень.

Што ж тычыцца засцерагалных масак, то 4 лістапада ў аптэкі будзе арганізавана новая паступленне. Аднак, адначасна спецыялісты, зусім не горша за гатовую мазь сшытага ўдзіла неабходна ў 3-5 разоў скалсіца кавалак марлі або шырокага бінта. Такая мазь валодае абсалтна тымі ж засцерагалнымі ўласцівасцямі, што і набатка. У поўным асартыменце ў аптэках прадстаўлены гарчакапаніжальныя, супрацьвірусныя і супрацьзапаленчыя прэпараты для сімптоматычнага лячэння.

БЕЛТА.

Хэнлан развітваецца

Услед за «Дынама» трэнер пакінуў зборную Канадскі спецыяліст Глен Хэнлан

трэнер пакінуў зборную Канадскі спецыяліст Глен Хэнлан

Услед за «Дынама» трэнер пакінуў зборную Канадскі спецыяліст Глен Хэнлан

на матчы, але на пляцоўцы авалодалі сабой. І правялі першы перыяд выдатна. Выдалены зламалі гульнію беларускаў у канцоўцы, але каманда правяла характар і перамогу не аддала. У трэнера спыталі, ці з'явіўся ў апошніх гульнях у каманды характар, за адсутнасць якога «Дынама» дагэтуль крытыкаваў старшыня федэрацыі Уладзімір Навумаў. Аляксандр Андрыеўскі праналаваў ацаніць гэта збоку. Прызнаўся, што гэта гульня, у параўнанні з выездам у расійскую сталіцу, адняла куды больш звабду. А праз два дні, у наступным матчы супраць аднаклубнікаў з Рыгі, мінчане гульнію пацвердзілі сур'ёзнасць сваіх намераў.

Рыжкае «Дынама» прыбыло ў Мінск у выдатным настроі пасля перамогі над пітэрскім СКА (4:1). Беларусы зноў павялі ў першым перыядзе — шайбу закінуў Джэф Плат. Далей гульня не вылучалася відовішчасцю. Толькі ў трэцім перыядзе, за шэсць хвілін да заканчэння асноўнага часу, гоцы лік зраўнялі. І калі дагэтуль на працягу ўсяго матчу беларусам не удавалася паразіць вароты суперніка (у першым перыядзе дынамаўцы не разлізалі большасць 5 на 3, а ў трэцім перыядзе цэлых пяць хвілін сталічнага каманда гуляла з перавагай ў аднаго гульца), то на другой хвіліне дадатковага часу Дзмітрый Малешка нарэшце даў зразумець, што атрымаў у гэтым паядынку заліковыя ачкі.

Аляксандр Андрыеўскі адзначыў на прэс-канферэнцыі, што для каманды важныя сам факт перамогі, няхай і ў дадатковы час. Ён рыхтаваў падпалечны да цяжкай, вязкай гульні, якой яна і атрымалася. Трэнер папрасілі параўнаць беларускую экстра-лігу, дзе ён да прызначэння ў «Дынама» працаваў з «Аўт-», і КХЛ. Андрыеўскі адзначыў, што ў КХЛ зусім іншыя хуткасці. «Ігіа на галаву вышэйшая», чаго нельга сказаць пра сурдэістыя. Ігнаручыя пагрозу атрымаць штраф за каментарыі рада абіраўца, што не абшыў гэтую тэму і трэнер гацей Юліус Шуплер, які таксама назваў яго далёкім ад аб'ектыўнасці.

Аляксандр Андрыеўскі падкрэсліў, што факт перамогі важны для каманды перад перапынкам, які цяпер пачынаецца ў чэмпіянаце КХЛ у сувязі з гульнямі зборных. Дарчы, з «Дынама» 10 беларусаў выключаныя ў нацыянальную зборную, 2 дынамаўцы адпраўцяцца ў трэнінг-кемп каманды Фінляндзіі, 1 — у зборную Славакіі.

Пасля 20 матчаў мінскае «Дынама» мае на сваім рахунку 28 ачкоў і займае пятае месца ў дзвядзіёе Баброва, дзвядзятэ ў Заходніх канферэнцыі і 15-е ў агульнай табліцы. Перапынак для сталічнага клуба скончыцца 12 лістапада, калі на выездзе каманда сустрэнецца з тальцінскай «Ладай».

Алена АУЧЫННІКАВА.

цы нашых прадпрыемстваў і павышэння іх канкурэнтаздольнасці. Прадукцыю нельга прадаваць са стратамі.

Чаму наш эксперт сёлета так знізіў, хоць аб'ёмы яго знізіліся нашам мент? Таму што мы вымушаны нашу прадукцыю прадаваць вельмі танна, абя толькі прадаць. Аднак і тут я не быў бы надзеяў пэсімістам. У цэлым, прагнозы на наступны год складзены дастаткова разумна, але іх трэба падмацаваць не фармальным планам нароччвання эфектыўнасці і нароччвання экспарту. І прыкметы таго, што сітуацыя палепшыцца, ёсць: на пачатку года месцяны экспарт у нас быў усяго 1,3 мільярда долараў ЗША, а апошнія месцяны ён устояліва трымаецца на ўзроўні 2 мільярда долараў. Неабходна забыць пра ўсе іншыя мэты, а паставіць адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў. Усе — ад вялікага да малага прадпрыемства, абласцей — павінны мець дакладныя планы расоўвання нашай прадукцыі на замежныя рынкі. І тады мы хутка выйдзем з крызісу.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў. Усе — ад вялікага да малага прадпрыемства, абласцей — павінны мець дакладныя планы расоўвання нашай прадукцыі на замежныя рынкі. І тады мы хутка выйдзем з крызісу.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ўЗША.

Калі наша доля на сусветных рынках, і асабліва еўрапейскім, стане такая, якая яна сёння ў Расіі, 5 працэнтаў ад тавараў, што ўвоўзіцца ў РФ, рэспубліцы можна зрабіць пра праблемы. І дабрабці адну галоўную — выйсці ў наступным годзе на месцяны экспарт ў 3 мільярды долараў ў

«Вялікая зямля» Аляксандра Канавалава

Гаспадар з Комсеніч разам з сям'ёй
апрацоўваюць 1,2 тыс. гектараў

Аляксандра Канавалава добра ведаюць і ў родным Шклоўскім і далёка за яго межамі. Нягледзячы на малады ўзрост (фермеру 32 гады), прыватнік мае заслужаны аўтарытэт сярод усіх, хто прыдатны да сельскай гаспадаркі. Аняжог — большую частку свайго жыцця Аляксандр разгортвае ўласную справу на зямлі. За гэты час плошчы, якія апрацоўвае прыватнік, павялічыліся больш чым у 20 разоў! І цяпер гэта адна з найбуйнейшых фермерскіх гаспадарак не толькі на Шклоўшчыне, але і, напэўна, ва ўсёй Беларусі.

НОВЫ БЫТ

Пачынаў агульні занятак на зямлі бацька Аляксандра — Юрый Васілевіч. Канавалаў-старэйшы родам з Расіі (з Ніжагародскай вобласці), аднак ужо даўно асеў у Беларусі. Колькі часу адпрацаваў у калгасе «Зара». Меў вялікі вопыт у сельскагаспадарчай вытворчасці. Таму калі ў пачатку 1990-х гадоў з'явілася магчымасць працаваць на свабодна, то асабліва не вагаўся. Паколькі быў упэўнены ва ўласных сілах. Дык чаму ж не паспрабаваць?

Сялянская фермерская гаспадарка Канавалава была зарэгістравана ў 1992 годзе. Атрымаў на апрацоўку паўсотні гектараў зямлі. Палеткі ім дасталіся не надта ўрадлівыя — бал вярыва 18—20. Тым больш, што прыступы да працы трэба было неадкладна: рашэнне аб выдзелены палеткаў прынялі перад самым пачаткам веснавых работ у полі. Таму першая сабрава атрымалася спраўдзіць экстрэмальна. Паспелі засець толькі палову — 25 гектараў. Астатняе засталася пад сенцажым. Але Канавалавы не скарпіліся перад цяжкасцямі, бо галоўнае — неперадавальнае адчуванне ад самастойнага гаспадарання. Прыватнікі імкнуліся на практыцы ўвасобіць свае веды і досвед. Стварыць моцную, паспяховую гаспадарку, якая, дарчы, вельмі адметна называе атрымала — «Новы быт».

Непадалёк ад таго месца, дзе нам спаткаў выдзелены палеткі, быў пасёлак Быт, — узгадвае Аляксандр Канавалаў. — Бацька меркаваў тут надзейна ўладкавацца: узяў зямлю, планавана ўзвесці дыхтоўны дом. Таму і назваў гаспадарку «Новы быт» — маўляў, усё павінна быць пановаму, па-гаспадарску. Насамрэч так усё надалей і атрымалася.

Канавалавы пананцавалі ўзяць крэдыт і набыць першую тэхніку — трактар МТЗ-80 (дарчы, пазычаныя грошы праз год ужо вярнулі). Праз некалькі гадоў удалося павялічыць плошчы да 300 гектараў.

Цяпер яны апрацоўваюць 1286 га — пагадзіцеся, вялікі для фермерскай плошчы. Цікава, што на Шклоўшчыне ёсць адзін сельскагаспадарчы, у якога амаль такі ж памер палеткаў. І эфектыўнасць працы гэтакі СВК, напэўна, не паравяць з «Новым бытам».

ДУША БАЛІЦЬ ЗА ЛЁМ

Аляксандр Канавалаў у фермерстве з 14 гадоў — большую частку свайго жыцця. З самага пачатку ва ўсім дапамагаў бацькам. Скончыў школу, адвучыўся ў Жыліцкім саўгасе-тэхнікуме. Пайшоў у войска, а пасля вярнуўся ў родную сялянскую гаспадарку.

— Атрымаўся, што я адсюль і не сыходзіў, — заўважае Аляксандр Канавалаў, — толькі падчас вучобы ў вайсковай службы. Дарчы, адвучыўся працягваю — заўвочна вучуся па аграгаспадарчай спецыяльнасці на чэбвэртым курсе ў Горацкай сельскагаспадарчай акадэміі. Цяпер больш частка агульні плошчы — пад збожжавымі. З іх 430 га адведзена пад пшаніцу. Вырошчваннем гэтай «хлебнай» культуры прыватнік займаецца амаль што з самага пачатку. Ахвотна працуючы на дзяржаўна, паколькі такое супраціўства вельмі плённае. Гэта гарантанаваная рэалізацыя, што заўжды надзейнай актуальна. А сабліва цяпер, калі, па словах Аляксандра Канавалава, адзначаецца перавытворчасць збожжа. Нават пасля выканання значнага па аб'ёмах дзяржаўнага ў прыватніка засталіся нерэалізаванымі больш чым 400 тон харчовай пшаніцы. Няжу бо гэта незатрабаваным такі жасны рэсурсы.

Прычым будзе дагатычыцца не толькі пшаніцы, але і іншых збожжавых. Фермеры таксама вырошчваюць ячмень, авёс, трыцкале (дарчы, не толькі азіму, але і яравую) — пакуль што мала дзе распаўсюджваюць. Нягледзячы на складаныя ўмовы надвор'я і на «праблемны» зямлі (урадлівасць глебы, праўда, за кошт гаспадарскага падыходу удалося павялічыць), сёлета на асобных участках ураджайнасць збожжавых дасягнула 70 цэнтраў з гектара. Агульны намалод прыватнікаў склаў 4,7 тысячы тон! А што ў выніку? Дасюль застаецца нерэалізаваным больш чым палова ўраджая. У такіх умовах фермер можа прыняць абгрунтаваныя рашэнне (но ж будзе працаваць на страты?) аб тым, каб пераключыцца на больш прывабытныя кірункі.

Як, прынамсі, адбудзецца з лёнам. Гэтай культуры Канавалавы займаюцца ўжо больш чым паўтара дзясятка гадоў. Ёсць неабходная тэхніка, напрацаваныя неабліга вопыт. І, што самае галоўнае, лён расце багаты — сёлета ішоў не менш за «адзінку».

— Лёнам засяваў 70 гектараў, аднак, напэўна, даведзецца ад яго адмовіцца, — з горчычю каля Аляксандра Канавалаў. — Здаецца, ёсць усё ўмовы для таго, каб вырошчваць лён. Аднак дзяржаўныя праграмы па прасоўванні гэтай спраўдзі стратэгічнай сельскагаспадарчай культуры проста не спрацоўваюць. Вытворца на працягу вельмі доўгага часу проста не можа атрымаць грошы за рэалізаваную прадукцыю. Дык ці магчыма ў такіх умовах працаваць? Даводзіцца адмаўляцца, але, паверце, душа баліць за лён.

ФЕРМЕР У ТРЭЦІМ ПАКАЛЕННІ

Сёлета ў Канавалава ўрадзілася добрая бульба. Ды і з рэалізацыяй «другага хлеба» праблем не ўнікае — попыт заўжды вялікі. Зыходзячы са спрыяльнай кан'юнктуры на рынку ў «Новым быце» плошчы бульбяных палеткаў мяркуюць налета павялічыць з 65 да 150 гектараў.

— Трэба пастаянна адсочваць сітуацыю, — лічыць Аляксандр Канавалаў. — Каб ні ў якім разе не прапусціць спрыяльны момант, выгадныя культуры. Восць павялічанае плошчы пад бульбай, а таксама амаль утрый (з 55 да 150 га) пашыраем палеткі пад грэчкай. Паспрабаваў яе вырошчваць, задзейнічаў самця, здаецца, неспрыяльныя палеткі. І атрымалася няблага — добрая грэчка вырасла. Са збытам праблем не ўнікала. Нашу грэчку выкарыстоўваюць нават для вытворчасці дзіцячага харчавання, дзе самі ведаюць якая патрабаваная да сярвіны.

Не забываюць у фермерскай гаспадарцы і пра рас. Гэта выгадная пазіцыя, а таксама цудоўны папярэднік, напрыклад, для бульбы. Паколькі заўсёды на першым месцы — якасць падрыхтоўкі глебы. Ад гэтка залежыць канчатковы вынік.

У «Новым быце» пастаянна працуюць 22 работнікі. Гэта жыхары нававольскіх вёсак, ім акрамя як у прыватніка практычна няма дзе ўладкавацца. Таму тыя, хто хоча працаваць, прыйшлі да фермера. Як лічыць Аляксандр Канавалаў, спаткаў людзі імкнуліся ставіцца да выканання сваёй абавязкаў таксама як у калгасе. Але даволі хутка зразумелі — у прыватніка ўсё па-іншаму. У гаспадарцы даволі вялікі парк тэхнікі: трактары, грузавыя аўтамабілі, камбайны, саджалкі і г.д. Кожная адзінка замацавана за канкрэтным чалавекам, які дакладна сочыць за ёй станам.

Заробкі ў фермерскай гаспадарцы прыстойныя, таму людзі трымаюцца за перспектывае месца. Імкнучыся працаваць яка мажа лепш. Прычым сярэд механізатараў не толькі 40—50-гадовыя, а і моладзь.

Разам з раслінаводствам у «Новым быце» займаюцца і свінагадоўляй. Цяпер трымаюць каля 300 «пятачкоў». Прычым, што цікава, стаўку робыць менавіта на беларускую чорна-пярстую пароду. Пераканалі, што менавіта гэтыя свіні найбольш перспектывныя ў нашых умовах — за 8—10 месяцаў набіраюць 120 кіла ват. Спрабавалі вырошчваць розныя пароды (нават «в'етнамак»), але вынік быў не такі.

— Для таго, каб свіні раслі лён, неабходна малако, — адзначае Аляксандр Канавалаў. — Цяпер перабіраюць сухімі прапаратамі, але гэта не тое. Маці дасюль трымае дзвюх кароў і мы гэтак малако выкарыстоўваем для кармлення — зусім іншы вынік. Таму паспрабуем заняцца вырошчваннем буйнай рагатай жывёлы — на малако і на мяса. Памішанкае ўжо адведзена, толькі цяпер давядзецца яго выкарыстоўваць пад захоўванне збожжа. Дарчы, неабходныя вытворчыя аб'екты арандаем у сельгаспрадпрыемства. Папярэдні прыйшоўшы шмат працаваць, каб дасягнуць і да ладу. Таксама сёлета ўзвільні ўласнае вялікае сховішча, у планах — будаўніцтва наваеса пад тэхніку. Задумваюцца таксама над тым, каб мець свой збожжаўсховішчы комплекс.

Бацьку расце добры памочнік — 7-гадовы Арцём ужо прасіцца праехацца на трактары, цікавіцца вясковым працай. Ён фермер у трэцім пакаленні (прынамсі, Аляксандр Юр'евіч вельмі на гэта спадзяецца). Так што «в'ялікая зямля» Канавалавых і надалей застаецца ў надзейных руках — будзецца ўпэўненыя...

Мікалай ЛІТВІНАЎ. Фота аўтара.

Шклоўскі раён.

КІТАЙСКАЯ АЗБУКА

Адкрыцці «дзікуноў»-еўрапейцаў у Паднябеснай

Набыць наварочаны камунікатар за 50 баксаў. Сфатаграфавання на фоне Біг Бэна і Эйфелевай вежы адначасова. Прагуляцца па плошчы ў кампаніі некалькіх мільянаў чалавек. Абысці на сваіх дваіх парк у 300 гектараў і хацець працягнуць. Звярнуцца да першага сустрачнага з просьбай паказаць дарогу — і быць дастаўленым проста да пункту прызначэння. Прабегчы наўперадкі з ламамі. Перайсці дарогу па «зебры» на зялёнае святло і «атрымаць» абураную лаянку ды разлютаваны класан кіроўцы. Лёгка... У Кітаі! Прагнеце незабыўнага падарожжа — выпраўляйцеся «дзікуном» у Паднябесную, а калі дагэтуль не адчуваеце сябе прынцэсам на гаршчыне, мая вам парада — набыцеся ў кампанію да заўзятых паходнікаў-энтузіястаў, гатовых рухацца безупынна і харчавацца аднымі ўражананнямі. Вясёлая вандроўка вам забяспечана! Пагналі! (Так заўжды, скарыўшыся лёсу, казала я, калі апошняй здымалася з прывалу на чарговы марш-кідок — а прасторы ў Кітаі неабсяжныя, памеры ўсяго гіпертрафанья...)

Радзіма пораху і паперы, компаса і кнігадрукавання ды шмат якіх іншых даброт цывілізацыі ўсё жыццё падавалася мне не проста інаш, асаблівай, экзатычнай краінай з гісторыяй і некалькі тысячгадоўдзям — яна ўяўлялася фактычна інаш планетай. З абсалютна інашымі людзьмі, абсалютна інашай культурай, абсалютна інашымі ладам жыцця і абсалютна інашымі набыткамі. І ў Сярэднявеччы дзяржаву ў выпраўлялася менавіта з такім настроем — нібы ў міжпланетную вандроўку. Цяпер, праз два тыдні, Кітаі не ўяўляецца мне такім далёкім, нязвычайным і незразумелым... Але ж і моцна я ў яго закахалася! Праўда-праўда, пачуцці — як да чалавека: ішчч нядаўна вы не былі і знаёмым, а цяпер, здаецца, нікога няма бліжэйшага, і ведалі вы адно аднаго ўсё жыццё... І тут наўрад ці прычына ў знешнасці, хоць краёвідны дай Божы: напышлівыя формы пагадаў, ласкавае мора, высачыненыя стромы гор, ад якіх перахопілае дыханне. А непаўторны гігэнт Вялікай сцяны... Узабраўшыся туды, пачынаеш бачыць рацыянальнае зерне ў кітайскай прымаўцы — нельга стаць па-сапраўднаму вялікім, пакуль не пабываеш на Вялікай кітайскай сцяне. Прычына, хутчэй за ўсё, у характары — у людзях: яны пакаіваюць самае незабыўнае ўражанне.

КІТАЙЦЫ, Я ЛЮБЮ ВАС!

Незалежна ад таго, разумелі вы нас ці не, ведалі вы самі, як дабрацца да таго месца, пра якое мы п'яталіся, ці не ведалі, па дарозе вам з намі было, ці абсалютна ў супрацьлеглы бок, вы ўсё адно прыкладалі ўсе намаганні, каб нам дапамагчы. І за гэта мы вам вельмі ўдзячныя. Я памятаю ўсё... І тое, як мы спыніліся ля чарговага «гуртка па інтарсах» (якіх так шмат збіраецца на дварэ — патанчыць і паспяваць разам, згуляць у шаўкі ці пазаймацца гімнастыкай) — паслухаць ігра на нацыянальных музычных інструментах, і вы спецыяльна для нас сыгралі «Кацюшу», і як мы разам спявалі «Падмаскоўныя вечары» — у вас жа ёсць свой, кітайскі варыянт! І цябе, Лі Кай, да якога мы звярнуліся па дапамогу ў арыентаванні на масдовасці, а ты так сціпла папарыў нас пачакаць, пакуль зганяеш па машыну, каб адвезці нас да месца... І нас, мілая незнаёмка, у атчэзны белых галубоў на набярэжнай Далёня, з якімі вы так лёгка знаходзілі агульную мову, а ў мяне ніяк не атрымлівалася, пакуль вы не ўзялі маю руку і не насыпалі крыху «шудадзейнага» корму для птушак... І цябе, у першы і апошні раз у жыццё убачанае чароўнае маленечкае дзіцё, якое заўсміхалася, убацьшы мяне, замыхала ручкай і пшчотна прамяніла «Дасвуйте!». І такіх «дзюбязяў», з якімі складаецца вялікае, у памяці маёй і кожнага з маіх спадарожнікаў — безліч... У вас хочацца вучыцца воль гэтай прыязнасці, спагадлівасці, згуртаванасці, дружнасці (у якой яшчэ краіне свету можна пабачыць дзясцікі людзей, якія сабраліся ўвечары ў парк, каб разам пад задорныя рытмы абсалютна сінхронна рабіць гімнастычныя практыкаванні), асаблівай шчыльнай пшчоты да дзяцей. Усе малыя — вельмі пацешныя, але ж васьмя маленчы — гэта штосці асаблівае!..

Мы доўга разважалі пра кітайскі феномен — нейкую нечалавечую для нашага веку дэмакратычнасць... Мо, нам проста шанцавала на людзей? А можа нідзе так востра не адчуваецца патрэба ў дапамозе і такой каштоўнай не падаецца любая паслуга? Мы нават жартавалі, што ў Кітаі ёсць спецыяльны закон, які абавязвае дапамагаць турыстам: маўляў, убацьшы еўрапейца — пішы прапала, эню на працу спознішча, будзеш дастаўляць бесталковых да месца... Аднак кажуць, што Кітаі проста вельмі доўга быў закрытай краінай, і цяпер, калі замежнік знаходзіцца на адлегласці поціску рукі, «пагутарыць» з

(прыблізна 65 тыс. на нашыя) — гэта па кітайскіх мерках вар'яцкія грошы. Мы неяк вызваліліся са шчыльнага кольца таксістаў, гатовых накінуцца на нас і везці, здаецца, не толькі да Сімацяя, але і да самога Мінска, і вырашылі па добрай традыцыі распяціць мінакоў — як лепш дабрацца, калі гэта можа рэальна каштаваць. Аднак самы адвёжны з таксістаў — назавём яго спадар Зло — неадступна ішоў за намі па пятах. Паўтарала нашу траекторыю перамяшчэнняў і адна з машын «шайкі». Уражанне не самае прыемнае, але ж мы захоўвалі спакой і цярдліва распяцівалі сустрачных кітайцаў. Аднак дзіўная рэч, кожны раз, як яны пачыналі нам нешта тлумачыць на пальцах, спадар Зло падбягаў і ў лепшых традыцыях кітайскіх баевікоў, дзе спіатыя адмоўныя героі паражоць супернікаў адным толькі голасам і жалючымі інтанацыямі, рабўі сваю чорную справу. Людзі, якія яшчэ хвіліну таму не ведалі ніводнага слова па-англійску, пачыналі што ёсць моцы махаць рукамі і прычытаць «ноу бас», «ноу бас» (няма, маўляў, аўтобуса) і паказваць на спадара Зло — нібы, едзьце з ім. Гісторыя паўтаралася некалькі разоў, ажно пакуль аднойці спадар Зло не вярнуўся спінаю да чарговых нашых інфарматараў і тыя не пачалі актыўна жэстыкуляваць у бок самога спадара Зло — толькі не едзьце з ім, — лепш за словы казалі іх жэсты. Мы канчаткова упэўніліся ў сваім жаданні злічыць спадарожную машыну — і першы ж кіроўца з хуткасцю ветру пагадзіўся на прапанаваную намі ціану ў 50 юаняў з носу. «Відаць, і гэта знадта», — падумала я, аднак тут ужо было не да

Яны паўзучы-паўзучы-паўзучы на Сцяну.

за намі і выкрыкваць з акенца свайго аўтамабіля лічы, смашнейшыя адна за другую — маўляў, за бяспэкан вас давезу. Няжу было незразумела, што пасля яго імпрэзы мы не паехалі б нават за даплатаў?! Разумам таксістаў не зразумелі... Яшчэ хвілін 10 мы працягвалі свой шлях пад яго «аховай», а пасля ён, да нашага неверагоднага здзіўлення, развярнуўся і паехаў ні з чым... Ці трэба казаць, што ў наступную ж машыну, якая прапанавала нам ціанкі ў 100 юаняў, мы тут жа селі, хоць і разумелі, што, хутчэй за ўсё, гэта член спадара Зло... Аднак рынак круціў і ад ракеткі нікуды не падаецца, а на сцяну трапіць усё ж трэба было...

ШАНЕЦ НА ВЯЛІКАСЦЬ

Шлях да Вялікай кітайскай сцяны даўся нам нялёгка, аднак пры адным толькі позірку на гэтае тварэнне рук чалавечых (нібы адзінае бачнае з космасу няўзброеным поглядом, а на кітайскай візе бачнае — дык дакладна) з яе нягоды як рукой здымае! Гэта само ўвасабленне велічы, хараства і таямнічасці. Калі мы падымаліся да пакрытых пераходаў на функіулеры (а дарога працяглая — хвілін 20 «ляцець», не менш), нас усё не пакідала думка: навошта было ўзводзіць сцяну, калі грошы самі па сабе — такая цудоўная прыродна пераходка? Ну няжу былі ў тыя далёкія часы (а паводле афіцыйнай версіі, першыя участкі сцяны ўзводзіліся яшчэ ў III ст. да нашай эры пры легендарным імператары Цынь Шы Хуан Дэі, праўда, ёсць і больш «раннія» здагадкі — адносна V ст. да нашай эры, а наш кіроўца нешта крычаў яму ў адказ, сам нерова вырываў ключ і шпурляў яго. Во рэкет, дык рэкет! Поўны эффект прысутнасці на здымках кітайскага баевіка ў лепшых традыцыях жанру! Гэта цяпер я бадзёрбуся і пераказваю выпадкі з гумарам, а тады, паверце, было не да жартаў, я не здзіўлілася б нават, калі б спадар Зло дастаў зброю, накіраваў яе на нас, так што мы нават па-кітайску зразумелі б яго «Вы паедзьце са мной!»...

На што толькі не пускаюцца кітаіцы, каб стаць сапраўднымі... нават на Вялікую кітайскую сцяну на мыліцах.

таргоў. Мы з радасцю ўціснуліся ўпяццёў у машыну добрага самарыянціна і ўжо збіраліся ўдзякніць з палёгкай, як... спадар Зло з крыкам, трэба думаць, нецэнзурынага характару, кінуў пад колы аўто, і наш кіроўца змушаны быў спыніцца. Далей — болей: спадар Зло літаральна уварваўся ў машыну і з дзікім крыкам учаліўся ў ключ запальвання. Ён захлбёваўся ва ўласных крыпах, а наш кіроўца нешта крычаў яму ў адказ, сам нерова вырываў ключ і шпурляў яго. Во рэкет, дык рэкет! Поўны эффект прысутнасці на здымках кітайскага баевіка ў лепшых традыцыях жанру! Гэта цяпер я бадзёрбуся і пераказваю выпадкі з гумарам, а тады, паверце, было не да жартаў, я не здзіўлілася б нават, калі б спадар Зло дастаў зброю, накіраваў яе на нас, так што мы нават па-кітайску зразумелі б яго «Вы паедзьце са мной!»...

Машыну добрага кітаіца давядлася пакінуць — хто і ведае, да чаго цяпер мананаліст і парувальнік правілаў таксіскага рынку дамоўяцца — адвезці іх немаведама куды і зрабі немаведама што... І пабылі мы, уражаняны, у бок Сімацяя, пакрысе вяртаючы сабе здольнасць жартаваць — «тут і пехах недалёка». Самае дзіўнае, што спадар Зло працягваў рухацца ўслед

Яны паўзучы-паўзучы-паўзучы на Сцяну.

за намі і выкрыкваць з акенца свайго аўтамабіля лічы, смашнейшыя адна за другую — маўляў, за бяспэкан вас давезу. Няжу было незразумела, што пасля яго імпрэзы мы не паехалі б нават за даплатаў?! Разумам таксістаў не зразумелі... Яшчэ хвілін 10 мы працягвалі свой шлях пад яго «аховай», а пасля ён, да нашага неверагоднага здзіўлення, развярнуўся і паехаў ні з чым... Ці трэба казаць, што ў наступную ж машыну, якая прапанавала нам ціанкі ў 100 юаняў, мы тут жа селі, хоць і разумелі, што, хутчэй за ўсё, гэта член спадара Зло... Аднак рынак круціў і ад ракеткі нікуды не падаецца, а на сцяну трапіць усё ж трэба было...

ШАНЕЦ НА ВЯЛІКАСЦЬ

Шлях да Вялікай кітайскай сцяны даўся нам нялёгка, аднак пры адным толькі позірку на гэтае тварэнне рук чалавечых (нібы адзінае бачнае з космасу няўзброеным поглядом, а на кітайскай візе бачнае — дык дакладна) з яе нягоды як рукой здымае! Гэта само ўвасабленне велічы, хараства і таямнічасці. Калі мы падымаліся да пакрытых пераходаў на функіулеры (а дарога працяглая — хвілін 20 «ляцець», не менш), нас усё не пакідала думка: навошта было ўзводзіць сцяну, калі грошы самі па сабе — такая цудоўная прыродна пераходка? Ну няжу былі ў тыя далёкія часы (а паводле афіцыйнай версіі, першыя участкі сцяны ўзводзіліся яшчэ ў III ст. да нашай эры пры легендарным імператары Цынь Шы Хуан Дэі, праўда, ёсць і больш «раннія» здагадкі — адносна V ст. да нашай эры, а наш кіроўца нешта крычаў яму ў адказ, сам нерова вырываў ключ і шпурляў яго. Во рэкет, дык рэкет! Поўны эффект прысутнасці на здымках кітайскага баевіка ў лепшых традыцыях жанру! Гэта цяпер я бадзёрбуся і пераказваю выпадкі з гумарам, а тады, паверце, было не да жартаў, я не здзіўлілася б нават, калі б спадар Зло дастаў зброю, накіраваў яе на нас, так што мы нават па-кітайску зразумелі б яго «Вы паедзьце са мной!»...

Машыну добрага кітаіца давядлася пакінуць — хто і ведае, да чаго цяпер мананаліст і парувальнік правілаў таксіскага рынку дамоўяцца — адвезці іх немаведама куды і зрабі немаведама што... І пабылі мы, уражаняны, у бок Сімацяя, пакрысе вяртаючы сабе здольнасць жартаваць — «тут і пехах недалёка». Самае дзіўнае, што спадар Зло працягваў рухацца ўслед

Ала МАЧАЛАВА.

Мінск — Масква — Пекін — Далёны — Пекін — Масква — Мінск.

БЕЛАРУСБАНК

ДЕПОЗИТ В КАРМАНЕ

Пять плюсов новых сберегательных карточек «Беларусбанка»

- Хороший доход**
Минимальная сумма вклада в рублях — 300 тысяч, в долларах — 100. Размер дохода зависит от суммы остатка на карт-счете, валюты сбережения и срока хранения. Действует простой принцип: чем больше сумма, тем выше процентная ставка. Добавь денег — и банк Вам заплатит больше. По рублевой карточке можно получить доход до уровня ставки рефинансирования Национального банка плюс 2 процентных пункта (сейчас это 16 процентов годовых), по долларовой — до 5 процентов годовых. Например, если на карточке на протяжении года в среднем будет 3 миллиона рублей, то банк вам добавит еще более 200 тысяч рублей.
- Всегда под рукой**
Сберегательная карточка — это просто находка для всех, кто привык, чтобы деньги всегда были под рукой, в любой момент ими можно было воспользоваться. Едете в гости в другой регион Беларуси — возьмите с собой сберегательную рублевую карточку. Собираетесь за границу — можно воспользоваться долларовой карточкой. Деньги в поездке, возможно, Вам и не понадобятся. Зато Вы будете чувствовать себя увереннее. При этом деньги каждый день будут работать, приносить доход. А если Вам срочно понадобятся наличные деньги — Вы всегда сможете их снять бесплатно в любом из более чем 2 тысяч банкоматов «Беларусбанка» и банков-партнеров. Это свыше 85 процентов от всех банкоматов Беларуси.
- Много возможностей**
Сберегательная карточка «Беларусбанка» открывает перед Вами большие возможности. С ее помощью через инфокиоски, банкоматы и платежные терминалы в отделениях банка можно оплачивать коммунальные услуги, погашать кредиты, рассчитываться за сотовую связь и интернет-доступ, расплачиваться в магазине и совершать многое другое. Ваши деньги на карточке принесут выгоду и всей Беларуси. Ведь чем чаще Вы будете платить за товары и услуги в безналичной форме, тем меньше государству придется тратить средств на выпуск и обслуживание бумажных денег. По некоторым оценкам, каждая 1 тысяча наличных рублей в экономике страны обходится государству в 150-200 рублей. Если подсчитать в масштабах Беларуси, то выйдет огромная сумма.
- Деньги под защитой**
Наличные деньги дома — это всегда риск. Ведь никто не застрахован от воров, пожара или «потоп», устроенного соседями сверху. С учетом этого гораздо удобнее держать дома не стопку рублей или долларов, а компактную сберегательную карточку. Даже если с ней что-то случится, всегда можно сделать ее дубликат и свободно распоряжаться своими сбережениями.
- Большой и надежный банк**
«Беларусбанк» — самый крупный банк в Беларуси. Ему можно доверять. Ведь возврат всех сбережений в нем гарантируется государством. В банке, чья история уже насчитывает более 85 лет, работают опытные люди. «Беларусбанк» всегда рядом. В его структуре более 1800 отделений и около 60 центров банковских услуг. А это значит, что услугами банка, в том числе и сберегательными карточками, могут воспользоваться очень многие жители страны.

<http://www.belarusbank.by>

Лицензия на осуществление банковской деятельности № 1 от 28.08.2008 г., выданная Национальным банком Республики Беларусь, УНП 100325912.

Той дзень, калі ўпала сцяна...

Погляд

Да 20-й гадавіны ліквідацыі памежных збудаванняў паміж Заходнім і Усходнім Берлінам. Успаміны і роздум

9 лістапада 2009 года ў Германіі ды і ва ўсёй Еўропе будуць адзначаць 20-годдзе ліквідацыі берлінскай сцяны — штучнага і пачварнага збудавання часоў «халоднай вайны», якое ў 1961-1989 г.г. дзяліла Берлін на дзве часткі: пасярэдняне горада праходзіла мяжа з бетоннымі сценамі і калючым дротам. Агульная яе даўжыня непасрэдна па жылых кварталах горада складала каля 40 км, а па ўсім перыметры Заходняга Берліна — каля 150 км, вышыня памежных збудаванняў была ад 3,40 да 4,20 м (1).

Гэта была сапраўдная мяжа, дзе стралялі і не пусkali. Берлінская сцяна ўзнікла ў выніку ідэалагічнага, ваеннага і эканамічнага супрацьстаяння ў Еўропе і ў выніку няздольнасці тагачасных кіраўнікоў СССР, ЗША, Вялікабрытаніі і Францыі дамовіцца наконт аб'яднання Германіі. Сцяна і памежны кантроль былі ўсталяваны 13 жніўня 1961 г. уладамі ГДР са згоды і пры маральнай падтрымцы СССР, каб спыніць пераход усходніх немцаў на Запад (праз адкрытыя да 1961 г. межы Берліна з ГДР выеха- ла каля 3 млн чалавек). Сцяна стала сімвалам несабоды, расколу не толькі Берліна, але і Германіі, а таксама Еўропы ў цэлым. Яна падры-вала чалавечую годнасць берлінцаў, бо прайшла па сям'ях, душах і лёсах.

Я не хацеў бы паглыбляцца ў гісторыю ўзнікнення і існавання сцяны ў Берліне. Аб гэтым ужо шмат напісана. Я спыняюся на сваіх успамінах і разважаных, бо для мяне 80-я гады ў Берліне спліліся ў неразрывны клубок гісторыі, палітыкі, беларушчыні і асабістых перажыванняў. У Берліне закладвалася падмуркі як майбратняй дзейнасці, так і сямейнага жыцця: тут мы з жонкай упершыню змелі жыць у асобнай кватэры (няхай сабе і ў службовай), тут я ўпершыню убачыў сваіх двух сыноў.

Так здарылася, што мае першыя працуючыя крокі былі зроблены ў Заходнім Берліне, куды я ў 1984 г. быў накіраваны на працу ў генеральнай кансультацыі СССР пасля вучобы ў інстытуце міжнародных адносін у Маскве. Я атрымаў добрую адукацыю і спецыялізацыю па нямецкамоўных краінах. Вядома ж, які ўсе, марыў паехаць туды працаваць — у ФРГ, ГДР, Аўстрыю ці Швейцарыю. А вось Заходні Берлін у гэты мой спыніў не ўваходзіць, бо лічыўся не краінай, а «асонным палітычным утварэннем». Яго талкы я даведаўся пра камандзіроўку, пачаў у галасе перабраць адпаведныя звесткі і інфармацыю. Перш-наперш узгадаў ідэалагічны штамп пра Заходні Берлін — «гназдо палітычных дыверсій» супраць сацыялістычных краін, горад з акупацыйным рэжымам, дзе камандуюць амерыканцы. Я трохі сумлеўся, але выбару не было, трэба было ехаць.

Першы дзень працы ў генконсультстве выпала на 13 жніўня — гадавіну ўзвядзення берлінскай сцяны — і прайшоў у атмасферы дэманстрацый супраць палітыкі ГДР у галасе свабоды перамяшчэння людзей. На кантрасте з гэтай палітыкай ГДР (за якой, вядома ж, ста-

яў СССР) акупацыйныя ўлады ЗША, Вялікабрытаніі і Францыі змелі стварыць даволі прывабыяны ўмовы для насельніцтва Заходняга Берліна.

Жыццё за берлінскаю сцяною мела свае асаблівасці. Нагледжчы на фізічна і псіхалагічна звужаную гарадскую прастору, існавала нейкая дзіўная пачуццё свабоды. Я як дыпламат мог даволі свабодна перамяшчацца праз мяжу, а па цэнтральным берлінскім КПП «Чэкапонт Чарлі» службовы аўтамабілі нават не спынялі. Кіраўніцтва генконсульства раіла супрацоўнікам выездаць з сям'ямі ў ГДР, асабліва на савецкія святы, каб «пазбегнуць правакацыяў у варажым асяроддзі» Заходняга Берліна. А вось да сябе ў гасці мя амаль нікога запрасілі не маглі. Нам не дазвалялі запрашаць бацькоў, сяброў і нават сям'і ў поўным складзе калегаў з Пасольства СССР у ГДР, што знаходзілася ва ўсходняй частцы Берліна (адзін з членаў сям'і павінен быў застацца як закладнік). У гэтай сувязі успамінаю берлінскія жарты аб тым, што яшчэ невядома, хто ад каго адрадаваўся сцяною і хто каго баўіўся. З боку Заходняга Берліна да сцяны можна было падысці, нават размаляваць яе, а з боку ГДР была памежная зона з сабакамі і патрульнымі вышкамі.

Так здарылася, што Заходні Берлін дапамог мне ў паглыбленні ведаў пра беларушчыню. Цікава і новай крыніцай інфармацыі пра Беларусь стала для мяне бібліятэка Свабоднага ўніверсітэта. Я знайшоў там цэлы беларускі аддзел, дзе было шмат эмігранцкай літаратуры. У тым савецкі час гэта было для мяне незвычайнай падзеяй! Там я ўпершыню прачытаў В. Ластоўскага, Л. Геніюшу, Я. Станкевіча і іншых, а таксама Біблію на беларускай мове.

Каб не адрацацца ад жыцця на малой радзіме — у Беларусь, я выйшаў таксама штоднёвіч «Літаратура і мастацтва». Атрымліваю яго, праўда, з вялікім спазненнем, бо дасягаўся ён праз паліцэйскую пошту савецкіх войскаў у Германіі, а потым трапляў да мяне ў Заходні адбудуцца нейкая грунтоўная падзея. Палітычны рэжым у ГДР і Берліне часта яго нехта забіраў, гэта мяне спачатку вельмі злавава, але

моцнымі, але ўжо пачыналі хістацца. Гэта было бачна паўсюдна. Маладзёў у сталіцы ГДР адкрыта вітала нават аўтамабілі з Заходняга Берліна. Бывала, і мне ля мяжы, не разабраўшы нумарныя знакі, махалі і крычалі: «Сцяну — далю!».

Мы тады яшчэ не ўяўлялі сабе, як хутка адбудзецца аб'яднанне Германіі і ў цэнтры Берліна, нарэшце, можна будзе вольна шпацыраваць. Адна з яркіх мя ўражанняў таго часу стаў канцэрт вядомага гурту «Пінк Флойд» перад будынкам райстага, непасрэдна каля сцяны, у 1988 годзе. Гукаўзмацняльная апаратура была пастаўлена так, каб было чуваць і ў Берліне ГДР. І там тысячы людзей, якіх ледзьева стрымлівалі памежнікі ГДР, таксама слухалі канцэрт — за сцяною, не бачачы выканаўцаў! Канцэрт пад сімвалачна назваю «Сцяна» (меламаны ведаюць, што менавіта так называўся легендарны альбом гурта) быў разлічаны і на іх. Музыка і спевы разліваліся ў паветры, і іх нельга было спыніць бетоннымі памежнымі пілітамі. Пасля гэтага канцэрта я зразумеў, што сцяна доўга не пражыве... Бо так захацелі людзі з абодвух яе бакоў, і ў іх вачах не было страху!

Сёння сцяна знікла як фізічны бар'ер, але ў галовах і штодзённым жыццём немцам нават да гэтага часу не ўдалося цалкам забавіцца пра яе, хаця прайшоў ужо столюкі гадоў і вырасла новае пакаленне берлінцаў. Тым не менш нікто з немцаў не хацеў бы вяртацца старых часоў, бо ўсе ўжо глытнулі свабоды.

Жыццё пакарае таго, што спазнецца, які некалі казаў М. Гарба-чова, звяртаючыся да кіраўніцтва ГДР. Рэжым ГДР спазніўся (а можа, і не захачеў) пачуць і зразумець новыя тэндэнцыі ў Еўропе, настрой і інтарсы свайго народа, таму знік літаральна за адзін дзень, хаця здаваўся такім непахісным за бетонным берлінскім мурам.

У той дзень, 9 лістапада 1989 г., калі пад наішкым людзей упала сцяна ў Берліне, я добра памятаю, што мы з жонкай купілі шампанскае і выпілі за разбурэнне муру і межу, які раздзяляў людзей. Вельмі спадзяюся, што некалі вып'ем за гэта, едучы ў Варшаву або Вільню, і на раштках заходніх межаў Беларусі, якія мне нагадаюць былую берлінскую сцяну. У гэтым рганізе стагоддзі не было ніякіх граніцаў, і ў эканамічна свабодна перамяшчаліся.

А сёння, у XXI стагоддзі, насперак логіцы еўрапейскага цывільзацыйнага развіцця, тут раптам набуваецца глухых межаў. Рэжым на заходніх межах Беларусі — гэта недарэчны рэлікт і вынік няздольнасці дамоўца і вырашывыць пытанне ў інтарсах свабоды людзей. Еўрапейскаму саюзу павіна быць сорамна за шэнгенскі мур, які аддзяляе Беларусь ад заходняй часткі калыскі нашай цывільзацыі, і за тое, што з беларускай бярэць грошы за візы па павышшым тарафе!

У канцы 80-х гадоў сітуацыя ў Берліне і ГДР была напружаная. Адчуваўся, што хутка ў Германіі адбудуцца нейкая грунтоўная падзея. Палітычны рэжым у ГДР і Берліне часта яго нехта забіраў, гэта мяне спачатку вельмі злавава, але

Віктар ЧАЙЧЫЦ,
сэбра Вялікай Рады
Згуртавання беларусаў свету
«Бацькаўшчына»
Масква.

4 ЛЮСТЭРКА

З'яўдзіцца 3 лістапада 2009 г.

РАЗБІЎСЯ ВЕРТАЛЁТ Польшай АХОВЫ

У Камянецка раёне непадалёк ад г/п Высокае прыкладна ў 200 м ад дзяржаўнай мяжы з Польшчай пацярпел аварыю верталёт польскай аховы. Тры члены экіпажа загінулі.

Верталёт, які рабіў аблоў на сувязь з дыспетчарам у суботу вечарам, а знайшлі аблоўкі яго толькі ў 4 гадзіны 48 хвілін 1 лістапада. У цэнтры і пры густым тумане вышэй на месца трагедыі было няпроста.

Ужо раніцай у нядзелю генеральны консул Польшчы ў Брэсце Я. Коўнжык, міністр унутраных спраў Польшчы, галоўны памежны камандант разам з іншымі прадстаўнікамі суседняй краіны наведалі месца авіякатастрофы.

Там пабываў і намеснік брэсцкага транспартнага пракурора Віктар Строк. Беларуская транспартная пракуратура праводзіць праверку. Прычына падзення машыны невядома, але не выключаюцца і тэхнічныя негалаўкі.

Астанкі загінулых пілотаў дастаўлены ў Брэст для медэкспертызы і ідэнтыфікацыі.

Сымон СВІТУНОВІЧ.

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦЫЯ

ООО «СИ-ТРЕЙДИНГ» на строительство жилого дома № 7 (типовых потребительских качеств) по г/п в микрорайоне № 1 жилого района «Копище» в Минском районе

Информация о застройщике:
Общество с ограниченной ответственностью «СИ-Трейдинг». Зарегистрировано решением Минского областного исполнительного комитета от 30 апреля 2003 г. № 318 в Едином государственном реестре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей за № 690237128.
Место нахождения: 223053, Республика Беларусь, Минская область, Минский район, р-н д. Боровая, д. 1, каб. 403, пересечение Логойского тракта и МКАД, телефон факс 237 94 03.
Режим работы: понедельник-пятница: с 09.00 до 18.00, выходные дни – суббота, воскресенье, обед: 13.00-14.00; работа не производится в государственные праздники и праздничные дни.

В реализации проекта участвует в государственном строительстве не осуществлялось.
Информация о проекте строительства:
Цель строительства – исполнение инвестиционного договора по договору о привлечении средств для финансирования жилищного строительства в границах: ул. Гитовта г. Минска – восточная граница лесного массива, прилегающего к Минской кольцевой автомобильной дороге и автодороге «Минск-Витебск» – автодорога «Копищицы – Заславье» – западная граница лесного массива, прилегающего к автодороге «Копищицы – Заславье».

Объект долевого строительства осуществляется в соответствии с решением Минского районного исполнительного комитета от 29.08.2008 г. № 8552 «О разрешении строительства ООО «СИ-Трейдинг» объекта: «Жилье дома (типовых потребительских качеств) №№ 5, 6, 7 на территории микрорайона № 1 жилого района Копище с выделением пусковых комплексов № 1, № 2 и № 3. Жилой дом № 7. Пусковой комплекс № 3».

Начало строительства – ноябрь 2009 года.
Проектная документация прошла в установленном порядке государственную экспертизу на основании полученных заключений в РУП «Госэкспертиза по Минской области» от 11.02.2009 г. № 3744-0/08. Минском областном комитете природных ресурсов и охраны окружающей среды от 30.09.2008 г. № 435.
Строящийся жилой дом расположен на территории микрорайона № 1 жилого района «Копище» Минского района рядом с освоенными городскими территориями – районом многоквартирной жилой застройки «Уручье» с развитой городской инфраструктурой – с юга граница города Минска – ул. Гитовта, с запада и севера – территория деревни Копищицы, с востока – лесной массив УП «Минское лесопарковое хозяйство».

Объект долевого строительства – многоквартирный 21-этажный, 209-квартирный жилой дом № 7 по генплану (типовых потребительских качеств), с подвалом, теплоснабжением и теплым чердаком, высота жилых этажей – 3,0 метра, площадь 2,78 м. Фундамент выполнен в виде монолитного каркаса с буронабивными сваями. Жилой дом оборудован лифтами с лифтовым мусоропроводом.
Наружная отделка – фасады оштукатуриваются и окрашиваются белым, серым и золотисто-орхримским цветом. Все квартиры имеют летние помещения (лоджии).
Жилая часть общей площадью квартир 10832,67 м², всего квартир 209.
Согласно Указа Президента Республики Беларусь от 15.06.2006 г. № 396 «О делении объектов недвижимости на объекты долевого строительства для физических лиц к строительству по договорам создания объекта долевого строительства предлагается, по состоянию на дату опубликования проектной декларации 52 квартиры, в том числе:

- однокомнатные – максимальной общей площадью – 43,99 м² – 20 квартир;
- двухкомнатные – максимальной общей площадью 65,42 м² – 20 квартир;
- трехкомнатные – максимальной общей площадью 85,60 м² – 10 квартир;
- пятикомнатные – максимальной общей площадью 128,76 м² – 2 квартиры.

Цены на объекты долевого строительства определяются проектной декларацией для физических лиц, состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий, – 3 000 000 бел.рублей. Для физических лиц, не состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий, юридических лиц и индивидуальных предпринимателей – 3380000 бел.рублей.
Межквартирные лестничные клетки, лестницы, лифты, лифтовые и иные шахты, коридоры, крыши, технические этажи и подвалы, другие места общего пользования, несущие, ограждающие несущие конструкции, механические, электрические, сантехнические и иное оборудование, находящееся за пределами или внутри жилых и (или) нежилых помещений, элементы озеленения и благоустройства, а также иные объекты недвижимости, служащие целевому использованию здания, поступают в общую собственность дольщиков.
Благоустройство включает озеленение территории, предусмотренное устройством тротуаров, дорожек, детской и хозяйственной площадок, автостоянок для временного хранения автомобилей.
Застройщиком получены:

- разрешение на строительство Минского районного исполнительного комитета от 26.10.2009 г. № 6671;
- свидетельство (удостоверение) о государственной регистрации создания земельного участка и возникновения права постоянного пользования на него от 16.07.2009 г. № 600/192-6451;
- проектно-сметная документация, прошедшая в установленном порядке государственную экспертизу, заключение РУП «Госстройэкспертиза по Минской области» от 11.02.2009 г. № 3744-0/08;
- заключение государственной экологической экспертизы Минского областного комитета природных ресурсов и охраны окружающей среды от 30.09.2008 г. № 435;
- договор строительного подряда с ООО «Гримед» от 28.10.2009 г. № 28/10;
- выданное Инспекцией департамента контроля и надзора за строительством по Минской области разрешение на производство строительно-монтажных работ от 29.10.2009 г. № 1-111Ж-1560/9.

Предполагаемый срок ввода в эксплуатацию жилого дома – апрель 2011 года. Строительство жилого дома осуществляется ООО «Гримед» в качестве генерального подрядчика (договор № 28/10 от 28.10.2009 г.).
С планировкой квартир можно ознакомиться по адресу: Минская область, Минский район, р-н д. Боровая, д. 1, каб. 403 (бизнес-центр «Аквабел», пересечение Логойского тракта и МКАД). Дополнительную информацию можно получить по телефонам: 237 94 03, (0)209 606 29 96.

УП «МИНСКИЙ ГОРОДСКОЙ ЦЕНТР НЕДВИЖИМОСТИ» (ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОНА) 16 ноября 2009 года ПОВТОРНО ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже принадлежащего ОАО «Крион» (продавец) здания специализированного животноводства (здание коровника) с инв. номером 620/С-24926, общей площадью 1847,1 кв. м, расположенного по адресу: Республика Беларусь, Минская обл., Дзержинский р-н, Негорельский п/с, около дер. Павловичина.

Начальная цена – 224 905 500 белорусских рублей без учета НДС.
К участию в аукционе допускаются юридические и физические лица, представившие организатору аукциона следующие документы:

- заявление на участие в аукционе; заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона; заверенные копии учредительных документов (для юридических лиц) и свидетельства о регистрации (для физических лиц и индивидуальных предпринимателей); согласие на правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (в двух экземплярах); заверенную банком копию платежного поручения, подтверждающего внесение задатка; а также иные документы в соответствии с условиями проведения аукциона.

Задаток в размере 20 000 000 белорусских рублей перечисляется на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» № 3012024570010 в филиале ОАО «БПС-Банк» по Минской области, г. Минск, код 153001331, УНП 190398583.
Победителем торгов признается участник, предложивший высшую цену за объект продажи. Процедура проведения торгов указана в порядке проведения аукциона.
Договор купли-продажи между продавцом и победителем аукциона подписывается в течение 10 календарных дней с даты проведения аукциона. Оплата объекта продажи осуществляется в течение 20 календарных дней с даты проведения аукциона. Аукцион состоится **16 ноября 2009 года** в 15.30 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Прием документов, а также консультации по вопросам участия в аукционе осуществляются с **03.11.2009 по 13.11.2009** в рабочие дни с 09.00 до 18.00 (в пятницу – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6.

Телефоны для справок:
(017)227 48 36 – УП «Минский городской центр недвижимости»;
(017)275 22 81 – ОАО «Крион».
Сайт в интернете: www.mgcn.by

потым я нават урадаваўся: у Германіі было нямала калегаў-беларусаў, якія з задавальненнем чыталі па-беларуску. Большасць з іх, праўда, пічыла, што «Літаратура і мастацтва» прыходзіць у пасольства не па прыватнай падписці, а як прапагандысцкі матэрыял.

Летам 1988 года ў Заходнім Берліне я пазнаёміўся з Васілем Быкавым, які прыехаў у камандзіроўку. Памятаю, павітаўся з ім па-беларуску, сказаў, што я і адкуль, а ён на хвілінку задумаўся і перш-наперш сказаў: «У Вас, паўна, вельмі старажытнае беларускае прозвішча...». Потым я суправаджаў пісьменніка на сустрэчах з немцамі, дыскаутаваў з ім на канот падзей у Беларусі, лёсу беларускыя мовы і г.д. Васіль Уладзіміравіч падараваў мне дзве свае кнігі – аповесць «Знак бязь» і раман «Кар'ер» з аўтарграфамі ў знак сардэчнай дружбы і з пажаданнем часіа ў сталіцы... Дзяржаўная сталіца тады была далёка, у Маскве... А сёння ж гэта сталіца ўжо ў поўным сэнсе знаходзіцца ў Мінску, на роднай зямлі. Пажаданні В. Быкава накіт чытаю майго шчасця ў сталіцы, такім чынам, атрымліваюць зусім іншы змест. Тхо ведае, можа некалі так і здарыцца!

У Берліне адбыўся ячэш адзін цікавы выпадак, звязаны з Беларусі. Гуляючы нявк са сваім малым сынам Алесем у парку, натрапілі на бабалеу-немак. Выказаўшы шмат кампліментарна хлопчыку, яны спыталіся, адкуль мя. Паколькі «Belarus» ім была невядомай, я мусіў выкарыстаць тэрмін «Weissrussland» (Белая Русь). Жанчыны яшчэ больш узрушыліся, заўважылі, што заўсёды сімпатызавалі «белым рускім» і не любілі «чырных», а потым нават падзякавалі Богу, што мы на свабодзе ў вольным свеце! Спачатку я не зразумеў, што яны маюць на ўвазе, а потым дакумекаў, што яны, аказваецца, пераблыталі беларудзкіх з беларусамі! Вось такі кур'ёз гісторыі з географіі...

У канцы 80-х гадоў сітуацыя ў Берліне і ГДР была напружаная. Адчуваўся, што хутка ў Германіі адбудуцца нейкая грунтоўная падзея. Палітычны рэжым у ГДР і Берліне часта яго нехта забіраў, гэта мяне спачатку вельмі злавава, але

Віктар ЧАЙЧЫЦ,
сэбра Вялікай Рады
Згуртавання беларусаў свету
«Бацькаўшчына»
Масква.

АЗОНАВАЯ ДЗІРКА НАЗІРАЛАСЯ НАД БЕЛАРУССЮ НА МІНУЛЫМ ТЫДНІ

Азонавую дзірку назіралі на мінулым тыдні над Аэрапортнай Беларускай вучнёўня Навыяналяга наукова-даследчага цэнтры маніторынгу азонасферы Белдзяржаўнага ўніверсітэта, паведаміў БЕЛТА дырэктар цэнтры Аляксандр КРАСОЎСКІ.
Азонавая дзірка зарэгістравана над нашай краінай 26 кастрычніка, утрыманне аэону ў атмасферы ў гэты дзень было прыкладна на 15 % ніжэйшым за норму. «Гэта ўтрыманне бяспечнае для здароўя чалавека, азонавая дзірка была бяшкоднай, таму што сонца цяпер знаходзіцца нізка над гарызонтам», — адзначыў вучнёўня. Цяпер азонавая дзірка змясцілася ў тэрыторыі

Беларусі. Часцей за ўсё азонавая дзірка ў краіне можна назіраць у канцы вясны — пачатку лета, а таксама на працягу зімы.

Азонавы слой абараняе ўсё жывое на Зямлі ад небяспечнага ультрафіялетавага выпраменьвання сонца. Калі б можна было здыбчыць увесь аэон, што знаходзіцца ў атмасферы пад нармальным ціскам, то ў выніку вышэйшы бы слой, які пакрывае паверхню Зямлі таўшчыняй усяго 3 мм. Калі гэты слой пачынае разбурацца, утвараецца азонавая дзірка. Паветраныя масы могуць перамяшчацца яе, таму такую дзірку ў розны час могуць назіраць адразу ў некалькіх краінах.

ФИЛИАЛ ЦЕНТР «БЕЛТЕХИНВЕНТАРИЗАЦИЯ» ИЗВЕЩАЕТ: 11 ноября 2009 г. в 10.30 по адресу: г. Бобруйск, ул. Чонгарская, 54 состоится ПОВТОРНЫЙ АУКЦИОН по продаже имущества, принадлежащего на праве собственности ОАО «ФанДЮК» в составе Лота № 1:

Наименование имущества	Капитальное строение с инвентарным номером 714/С-21096 (здание магазина) общей площадью 185,3 кв.м
Адрес	Могилевская обл., Осиповичский р-н, Гродзянский с/с, д. Гродзянка, ул. Хатько, д. 23
Организатор торгов	Филиал «Центр «Белтехинвентаризация» (р/с 3012035310012 в Филиале ОАО «БПС-Банк» по Минской обл., код 331, УНН 102353509), г. Бобруйск, ул. Чонгарская, 54
Начальная цена продажи, рублей без учета НДС	61 358 400
Размер задатка, руб.	3 067 920
Номер р/с для перечисления задатка	Получатель платежа ОАО «ФанДЮК» – р/с 3012000000377 в ОАО «Беларусбанк» г. Бобруйск, филиал 703, код 760, УНП 700060473 0,0552 га. Кадастровый номер 724880601601000347. Правовой режим – право постоянного пользования
Площадь зем. участка, га	Аукцион без условий
Условия продажи	
Срок заключения договора купли-продажи	В течение 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов
Условия оплаты	По договоренности Победителя торгов с Собственником имущества при заключении договора купли-продажи
Срок подачи документов, осмотра объектов и внесения задатка	По 10 ноября 2009 г. с 8.30 до 17.30

*Более подробная информация об условиях участия в аукционе, характеристиках продаваемого имущества, перечне документов, прилагаемых к заявлению на участие в аукционе, опубликована в газете «Звезда» № 169 от 09 сентября 2009 г.
Получить дополнительную информацию о продаже имущества можно по адресу: г. Бобруйск, ул. Чонгарская, 54 или связавшись с нами по телефону: 8 (0225) 52 08 45, 52 70 32, 8 (029) 654 79 06 в рабочие дни с 8.30 до 17.30.

ФИЛИАЛ ЦЕНТР «БЕЛТЕХИНВЕНТАРИЗАЦИЯ» ИЗВЕЩАЕТ: 16 ноября 2009 г. в 10.30 по адресу: г. Бобруйск, ул. Чонгарская, 54 состоится ПОВТОРНЫЙ АУКЦИОН по продаже имущества, принадлежащего на праве собственности ОАО «Журавинка» в составе Лота № 1:

Наименование имущества	Капитальное строение с инвентарным номером 710/С-59234 (здание мини-кафе) общей площадью 43,3 кв.м
Адрес	Могилевская обл., г. Бобруйск, п. Еловики, д. 1а
Организатор торгов	Филиал «Центр «Белтехинвентаризация» (р/с 3012035310012 в Филиале ОАО «БПС-Банк» по Минской обл., код 331, УНН 102353509), г. Бобруйск, ул. Чонгарская, 54
Начальная цена продажи, рублей без учета НДС	66 617 880
Размер задатка, руб.	6 661 788
Номер р/с для перечисления задатка	Получатель платежа ОАО «Журавинка» – р/с 3012790150019 в ОАО «Белинвестбанк» отделении № 831 г. Бобруйск Головного филиала по Могилевской области, код 153801712, УНП 700067623, ОКПО 14775616
Площадь зем. участка, га	0,0418 га. Кадастровый номер 74100060000300926. Правовой режим – право постоянного пользования
Условия продажи	Аукцион без условий
Срок заключения договора купли-продажи	В течение 20 рабочих дней с момента подписания протокола аукционных торгов
Условия оплаты	По договоренности Победителя торгов с Собственником имущества при заключении договора купли-продажи
Срок подачи документов, осмотра объекта и внесения задатка	По 13 ноября 2009 г. включительно

*Более подробная информация об условиях участия в аукционе, характеристиках продаваемого имущества, перечне документов, прилагаемых к заявлению на участие в аукционе опубликована в газете «Звезда» № 181 от 25 сентября 2009 г.
Получить дополнительную информацию о продаже имущества можно по адресу: г. Бобруйск, ул. Чонгарская, 54 или связавшись с нами по телефону: 8 (0225) 52 08 45, 52 70 32, 8 (029) 654 79 06 в рабочие дни с 8.30 до 17.30.

Эдарэнні

З ЧЫГУНАЧНАЙ ЦЫСТЭРНЫ ВЫЦЯКАЎ БЕНЗІН
На чыгуначнай станцыі Орша-Цэнтральная аблодчык прыглядзе стану чыгуначнага саставу убачыў, што з 60-тоннай цыстэрны выцякае бензін.

Састаў накіроўваўся з расійскага горада Каўчук у Калінінград. Атрымаў бензін павінен Калінінградскі марскі рынкі порт.

На момант падарыжкі навіны было вядома, што чылавоз адбукасіраваў аварыяную цыстэрну на запасы пуды станцыі «Орша-Кантэйнерная». Спецыялісты перапампавалі бензін у іншую цыстэрну. Састаў вырашылі адправіць у пункт прызначэння без аварыянай цыстэрны.

СУЖЫЦЕЛІ РАЗАМ ЗАГІНУЛІ ПРЫ ПАЖАРЫ
У горадзе Новалукомль Чашніцкага раёна ўвечары, а дзясятай гадзіне, гарэла кватэра ў пяціпавярховым цагляным доме. Два чалавекі загінулі.

Як паведамілі «Звезда» ў Віцебскім абласным упраўленні Міністэрства па надзвычайных сітуацы

Край на здароўя

Выпуск № 46 (160)

СТАЎКА... НА СЯМЕЙНАГА СТАМАТОЛАГА

ЗГОДНА з рэкамендацыямі Сусветнай арганізацыі аховы здароўя, кожны чалавек павінен сама меней двойчы на год наведваць стаматолага з прафілактычнымі мэтамі. У Беларусі штогод фіксуецца да 15 мільёнаў наведваньня стаматолагаў у год, а гэта значыць, што стаматалагічная дапамога самая запатрабаваная і самая масавая ў айчынным сістэме аховы здароўя. Аднак першасныя звароты да стаматолагаў складаюць у нашай краіне толькі прыкладна 40 працэнтаў ад агульнай колькасці ўсіх наведваньняў стаматалагічных клінік і кабінетаў (а павіна быць ад 70 да 100 працэнтаў). Гэта з'яўляецца красамоўным сведчаннем таго, што з прафілактычнымі мэтамі так і не прызычаліся хадзіць да дантыстаў. Дарэчы, у Расіі зараз разглядаецца прапанова пакінуць бясплатным толькі лячэнне так званых неўскладнага карыесу. Пра гэта на міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі па стаматалогіі, якая прайшла ў Мінску, паведаміў акадэмік Расійскай акадэміі медыцынскіх навук, віцэ-прэзідэнт стаматалагічнай асацыяцыі Расіі Валерый Лявонцэў.

Калі ў пацыента выяўляецца запущаны карыес, значыць, ён неагулярна наведваў стаматолага, не ажыццяўляў належны гігіенічны догляд за поласцю рота, таму ўвядзенне такіх абмежаванняў не пазбаўлена сэнсу, — патлумачыў расійскі спецыяліст. — Ёсць таксама прапанова ўвесці абмежаванні на аб'ёмы бясплатнай дапамогі або на колькасць наведванняў у год, або на суму лячэння, або на суму страховаў.

Валерый Лявонцэў выказаў упэўненасць у тым, што ні адна дзяржава ў свеце не здольная забяспечыць населенніцтва якаснай сучаснай стаматалагічнай дапамогай за бюджэтных сродкі. Цалкам бясплатна стаматалагічная дапамога будзе ў Беларусі толькі ў выпадку карыесу.

платнай стаматалагічнай дапамога будзе ў прынцыпе не можа. Працуючы на састарэлым абсталяванні з выкарыстаннем маральна састарэлых матэрыялаў, дасягнуць добрага выніку наўрад ці магчыма. А пашырэнне аказання платных стаматалагічных паслуг можа вывесці стаматалогію на зусім іншы якасны ўзровень. Аднак для дзяцей і старых стаматалагічнай дапамога павіна заставацца даступнай і бясплатнай... У Беларусі, дарэчы, прапанова ўвесці дзяржаўны мінімальны сацыяльны стандарты ў галіне стаматалагічных паслуг, каб вызначыць дакладна, якія віды стаматалагічных паслуг могуць аказвацца пацыентам бясплатна, а якія — толькі на платнай аснове, не знайшла падтрымкі ва ўрадзе.

Валерый Лявонцэў паведаваў, што ў развітых краінах свету ад 60 да 80 працэнтаў спецыялістаў стаматалагічнага профілю складаюць на сёння сямейныя стаматологі. На яго думку, гэта самая эфектыўная мадэль аказання насельніцтву стаматалагічнай дапамогі, бо калі пацыент пастаянна назіраецца ў аднаго ўрача, гэта прыводзіць да значна лепшых вынікаў і прафілактыкі, і лячэння.

У Беларусі з 1998 года рэалізуецца Нацыянальная праграма прафілактыкі захворвання карыесу зубоў і перыядонту, якая ўжо пачала прыносіць станоўчыя вынікі. Так, за 10 гадоў яе рэалізацыі паказчыкі стаматалагічнага здароўя палепшыліся ў Беларусі ў 2,2 раза. Паказчыкі па колькасці здаровых зубоў ў 6-гадовых і 12-гадовых дзяцей ужо адпавядаюць стандартам Сусветнай арганізацыі аховы здароўя. Паводле еўрапейскага прагнозу на бліжэйшыя 10—15 гадоў, пацыенты ва ўзроставай групе ад 65 да 74 гадоў павіны мець 20 «свайх» зубоў. Для большасці беларусаў немаладога ўзросту такая колькасць «свайх» зубоў, на жаль, пакуль сапраўдная «раскоша».

Надзея НІКАЛАЕВА.

А ХТО НЕ ХЛУСІЦЬ, або Праўда дэтэктара хлусні

Здзіўляюся жонкам, якія на слова вераць сваім мужам адносна колькасці злоўжытага. Той можа грамаў па трыста на кожную вока прыняць, але ж на парозе дома згрупуецца, зробіць глыбокі ўдых: «Кавы папілі...». Тая і здаволіцца.

Што было б з нашымі сем'ямі без яе вялікай ХЛУСНІ? Дарэчы, каму ў большай ступені патрэбна апошня? І ці нельга абыйсціся без падману? — ну, хоць бы ў сямейным жыцці?..

Падманшчыкамі не нараджаюцца. Як правіла, такі спосаб стасункаў засвойваецца ў глыбокім дзяцінстве ад самых блізкіх людзей — перш-наперш бацькоў. Прычым колькі існуе варыянтаў выхавання, столькі можа атрымацца і варыячых хлуслівых павадзінаў.

Мала хто здумваецца над тым, што для падману, як і для шлюбу, патрэбны два бакі. Так што ў чарговы раз, калі зловіце сябе на думцы, што вам нешта не дагавораваецца, можаце паравацца над тым, што ў вашай асобе вымушае другі бок павадзіць сябе такім чынам.

Псіхолог Сяргей ШВАРАЦКІ кажа: хлусня ёсць учынак. А што хаваецца ў падмуку нашых учынкаў? Жаданні, патрэбы. Так што хлусня — гэта спецыфічны спосаб дамагчыся пажаданага, атрымаць тое, што здаецца неабходным. У нейкім сэнсе — гэта яшчэ агрэсія, скрываючы супраць таго, каму хлусяць. Сладар Шварцак пераказвае, што выявіў хлусню вельмі складана. Паколькі для гэтага трэба быць не толькі надзвычай

назіральным, але і умець інтэрпрэтаваць, аналізаваць убачанае ці пачутае. Чым лепш мы ведаем канкрэтнага чалавека, тым лягчэй можна выявіць яго падман. А вось у дачыненні да людзей незнаёмай такой «экспертыза» можа быць наогул немагчымай.

Па той прастай прычыне, што не існуе якіх-небудзь дакладных прыкмет падманнага паводзінаў. Так, скрываючы ўверх позірк, пачырваненне вуснаў, змена тэмбру галасы ў некага сапраўды будзе сведчыць аб непраўдзівасці, а ў некага пажажа на асабліваці вядзення размовы, тонкую псіхіку або наўнаасць якога-небудзь хранічнага захворвання. «Раскусіць» падманшчыка можа паспрабаваць хіба толькі той, хто гэтак спецыяльна вучыўся, хто валодае шэрагам спецыфічных ведаў і аналітычным розумам, схільным да глыбокага аналізу.

Вернага спосабу, які б усіх і кожнага выводзіў на чыстую ваду, не існуе. Але памочнік у гэтай справе вынайздыць, і даволі даўно. Гэту разумную прыладу ў народзе прызвалі «дэтэктарам хлусні», хоць на самой справе ён называецца паліграфам — мнагагасіца. Паводле слоў начальніка 3-га аддзела спецыяльнага падраздзялення крмінальнага вышуку Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь Аляксандра ЧАБАЕЎСКАГА, размова ідзе пра тэхнічную прыладу, якая рэгіструе псіха-фізіялагічныя рэакцыі чалавека на пэўныя стымулы, напрыклад, слыхавы, зрокавы.

Праверка чалавека на палі-

графу заключаецца фактычна ў фіксацыі м'язачных і нервовых імпульсаў, якія ўзнікаюць падчас дачы адказаў на шэраг пытанняў. Апарат не выдае інфармацыю нахштатал «брэша» або «праўду» было чалавеку ці не, пакуль ён разважаў на пэўную тэму. Калі дэтэктар фіксуе нейкае ўзрушэнне — «рэакцыю», пачынаецца самае складанае. Паліграфіст павінен расшыфраваць сігнал, разгадаць, што азначае гэта рэакцыя, чаму яна узнікла, чым можа быць абумоўлена.

Такім чынам, на 90 працэнтаў выкарыстанне падману з дапамогай паліграфа залежыць ад спецыяліста, які праводзіць даследаванне. Паліграф — інструмент, які нічога не расказае таму, хто не ўмее ім карыстацца.

Дарэчы, не з усімі можна праводзіць падобныя эксперыменты. Існуюць пэўныя абмежаванні. «Па-першае, гэта працэдура паводзіцца з пісьмовым згоды чалавека», — тлумачыць Аляксандр ЧАБАЕЎСКІ. — Па-другое, мы не можам працаваць з асобамі псіхічна хворымі або тымі, хто мае хранічныя захворванні ў перыядзе абстрактнага. Не прымяняецца паліграф і ў дачыненні да таго, хто знаходзіцца ў стане алкагольнага ці наркатычнага ап'янення. Не рэкамендуецца выкарыстоўваць апарат і для даследавання дзяцей ва ўзросце да 14 гадоў, а таксама ў дачыненні да цяжарных жанчын у другой палове цяжарнасці».

Сістэмаў ў механі МНС Беларусі паліграф пачалі выкарыс-

Доктар адкажа

АД КАТАРАКТЫ ПАЗБАЎЛЯЕ ХІРУРГІЯ

«У лістападзе мне будуць рабіць аперацыю па прычыне катаракты. Раскажыце, калі ласка, пра гэта захворванне. Што такое штучны хрусталік і як наводзіць сябе пасля аперацыі?»
Фёдар Жур, Брэсцкая вобласць, Бярозаўскі раён».

Паводле слоў урача-афтальмолага 18-й мінскай гарадской паліклінікі Алены ЗЕЛЯНКО, чалавек, у якога ёсць катаракта, глядзіць на свет нібыта праз бруднае шкло. Карляровае успрыняццё становіцца больш «мутным». Сур'ёзнай праблемай становіцца яркае святло. З-за паслаблення зроку чытанне, ваджанне аўтамабіля, работа на камп'ютары, заняткі спортам становяцца менш даступнымі і, у рэшце рэшт, немагчымымі. На жаль, не існуе апрабраванага медыцынскага лячэння, здольнага папярэдзіць, запаволіць развіццё катаракты ў дарослых. Многія хімічныя рэчывы цяпер знаходзяцца на даследаванні, аднак ніводнае не паказала абсолютнай эфектыўнасці. Тым не менш, ёсць звесткі, што антыаксіданты, у прыватнасці, вітаміны А, С і Е могуць запаволіць развіццё катаракты.

Катаракта — гэта памутненне хрусталіка вока. Хрусталік мае маленькую авальную структуру і складаецца з тонкай капсулы, унутры якой знаходзіцца пратэін. Ён з'яўляецца крышталічна прэзрыстым і бясколорным пры нараджэнні, аднак з узростам фарбуецца і мутнее. Спачатку становіцца жоўтым, потым карычневым і нарэшце зусім мутным. Калі хрусталік мутнее і ў выніку гэтага падае зрок, кажуць, што мае месца катаракта. Такім чынам, катаракта — не хвароба. Звычайна яна пашкоджвае абодва вокі, аднак тэмпы развіцця на кожным часта бываюць рознымі.

Катаракта прагрэсуе. Учасці памутнення павялічваюцца і ўшчыльняюцца. Гэта можа адбывацца на працягу ад некалькіх месяцаў да некалькіх гадоў. Паскарае працэс курэнне.

Чаму нельга праісаць такія акулёры, якія палепшылі б пагоршаны зрок? Таму што акулёры не могуць палепшыць перадачу святла ўнутры вока. Калі акно — забруджанае, то праз яго нельга нічога ўбачыць нават праз бінокль.

Перыядычныя агляды вачэй (праверкі зроку) маюць важнае значэнне пры выяўленні катаракты, якая можа быць вынікам агульных захворванняў. Большасць выпадкаў катаракты звязаны са старэннем. Ва ўзросце 52—64 гадоў шанцы мець катаракту роўныя 50 працэнтам, аднак, хутчэй за ўсё, праблема са зрокам пачнуцца толькі пасля 65 гадоў. Да 75 гадоў амаль ва ўсіх людзей ёсць катаракта.

Аперацыя па выдаленні катаракты робіцца толькі ў тым выпадку, калі чалавек мае ў ёй аб'ектыўную

патрэбу і сам хоча гэтага. Як правіла, на гэту аперацыю ідуць, калі немагчыма выканаць работу, хобі, вадзіць аўтамабіль, займацца спортам. Катаракту можна выдаліць толькі хірургічным шляхам. Цяпер распрацаваныя лазеры, якія дазваляюць выдаліць катаракту, аднак афіцыйна яны пакуль не сертыфікаваны. Падчас аперацыі памутнены хрусталік выдаліцца з вока. У большасці выпадкаў факусуецца здольнасць натуральнага хрусталіка аднаўляюцца шляхам замены яго на пастаянны штучны імплантант.

Цяпер амаль усе катаракты выдаліцца з дапамогай экстракапсулярнай хірургічнай аперацыі. Задняя частка капсулы натуральнага хрусталіка застаецца на месцы, каб падтрымліваць штучны пластыкавы хрусталік, які імплантуецца падчас аперацыі. Выкарыстоўваюцца і варыянты такога ўмяшання — факэмульсіфікацыі — пад назвамі «аднашаўнага аперацыя», «бясшаўнага аперацыя».

У больш чым 95 працэнтах выпадкаў аперацыя па выдаленні катаракты паліпаша зрок, аднак у невялікай колькасці пацыентаў магчымыя некаторыя праблемы. Самымі сур'ёзнымі сімптомамі ў гэтых выпадках могуць быць інфекцыя, кровацязненне, апуханне ці адсленне сятчаткі. Тэрмінова звярніцеся да свайго афтальмолага па месцы жыхарства, калі пасля аперацыі ў вас з'явіліся боль, страта зроку, ванітаванне, рвота, інтэнсіўны кашаль, пашкоджанне вочнага яблыка.

Існуе і не хірургічнае лячэнне катаракты. Прэвентыўныя меры ўключаюць у сябе наахненне добрых сонечных акулёраў, ужыванне антыаксідантных комплексаў, адмову ад курэння, рэгулярныя медагледы ў афтальмолага.

Праз нейкі час пасля аперацыі — ад некалькіх месяцаў да некалькіх гадоў — можа узнікнуць так званая другасная катаракта — памутненне заду імплантанта ў хрусталіку. Другасная катаракта можа пагоршыць зрок гэтым жа чынам, як і першапачаткова. Пры лячэнні другаснай катаракты выкарыстоўваецца YAG лазер, які выконвае маленькую адтуліну ў туманнай мембране заду імплантанта ў хрусталіку. Гэты працэс доўжыцца 2 хвіліны і звычайна дае тэрміновае паліпаша зрок. YAG лазер не выкарыстоўваецца для лячэння першапачатковай катаракты.

Святлана БАРЫСЕНКА.

Псіхалогія

5

3 лістапада 2009 г. ЗВЯЗДА

Інфарм-укол

ШТО ЗААХВОЧВАЕ МІКРОБАУ?

Нявінкібам не рэкамендуецца карыстацца гігіенічнымі тампонамі.

У продажы з'явіліся міні-тампоны, якія рэкамендуецца выкарыстоўваць цнатлівым дзяўчатам, аднак медыкі сцвярджаюць, што гэта ўсё ж такі непажадана. Пры выкарыстанні тампон павялічваецца ў памерах і падчас вымання дзвючка пярэа можа пашкодзіцца. Не рэкамендуецца карыстацца тампонамі і з-за прарозы ўзнікнення такога складанасці, як інфекцыйна-таксічны шок. Палова ўсіх яго выпадкаў прыпадае на жанчын, якія карыстаюцца тампонамі. Падчас выкарыстання тампонаў ствараюцца ідэальныя умовы для развіцця мікробнай флоры, у прыватнасці, залацістага стафілакоку. Не варта выкарыстоўваць тампон звыш 4-8 гадзін.

СПАДРОЖНІК АСЛАБЛЕНАГА АРГАНІЗМА

Малочніца (кандыдоз) — шырока распаўсюджанае захворванне, якое лёгка перадаецца палым шляхам. Кандыдоз эфектыўна лячыцца, але партнёрам неабходна адначасова праходзіць курс лячэння, каб не заразіць адно аднаго ўноў. Прычынай кандыдоза можа быць і працяглае прыём антыбактэрыяльных прэпаратаў па прычыне іншых вострых захворванняў, якія прыводзяць да аслаблення абаронных сілаў арганізма.

Вядучая рубрыка Святлана БАРЫСЕНКА.

Жаночыя сакрэты

МЕСЦА ДЛЯ ПАЦАЛУНКАУ

Пра вусны мы звычайна ўспамінаем, толькі калі яны абветрываюцца і трэскаюцца. Ім жа патрэбна штодзёны догляд.

Менавіта ад стану нашых вуснаў залежыць і прыгожасць усмешкі, і задавальненне ад пацалункаў. Ужо гэта дастатковы аргумент, каб надаваць ім увагу. Тым больш што яе патрабуецца зусім няшмат: вусны скажуць вам «дзякуй», калі вы выдзеліце для іх літаральна 2—3 хвіліны ў дзень.

Штодзёны рацыён

Колькі разоў у дзень вы чысціце зубы? Безумоўна, двойчы — раніцай і вечарам. Выдатна! Закончылі з зубамі — літаральна хвіліну злёгка памасіруючы чыстай (памытай ад пасты) мяккай зубной шоткай скуру вуснаў. Гэта працэдура паліпаша кровазварот і дазваляе лушчыць адмерлыя клеткі. Акрамя таго, масаж паліпаэджае дачаснае з'яўленне зморшчыннак вакол вуснаў.

Пасля гэтага не забудзьцеся нанесці пажыўны крэм, бальзам або гігіенічную памаду. Дзённае ва ўсіх гэтых прадуктах падобнае, але ёсць нюансы.

● Пажыўны крэм мае тлустую тэктстуру і больш падыходзіць для начнага догляду.

● Бальзам для вуснаў звычайна даволі лёгкі, ён хутка ўбіраецца і ідэальна ўвільгатняе.

● Гігіенічная памада можа і сілкаваць, і ўвільгатняць, і ахоўваць. Для хатняга догляду выбірайце першыя два варыянты, а ахоўную наносце перад выходам на вуліцу, нават калі скура на вуснах не лушчыцца.

ЭКСПРЭС-ПАРАДА

Калі ніяк не ўдаецца справіцца з ужо абветранымі, патрэсканымі вусамі, праяздзіце трыдзень экспрэс-курс: купіце ў аптэцы тлушчавы раствор вітаміну А у капсулах (па-навуковаму — рэцінол ацэтат) і змазвайце ім вусны некалькі разоў у дзень.

Колератэрапія

Калі для вас наймаверна выйсці ў людзі з ненафарбаванымі вусамі, апошняй станаюцца зонай асаблівай увагі. Купіць толькі праверанай маркі — само сабой. Але перш чым нафарбавацца нават самай шыкоўнай памадай, нянясце ўвільгатняльны бальзам і дайце яму ўвабрацца на працягу 5—10 хвілін.

Вечарам старанна знімаеце памаду спецыяльнымі ачышчальнымі сродкамі, лепш на алейнай аснове: яны дапамагаюць пазбавіцца ад пігменту без асаблівых намаганняў, і вам не дзвядзюцца моцна расцяваць скуру на вуснах. Калі вы аддаеце перавагу стойкім памадам, паклапацецца пра тое, каб у вашым арсенале абавязкова быў спецыяльны сродка для зняцця стойкай касметыкі.

ЭКСПРЭС-ПАРАДА

Не зноўжывайце стойкімі памадамі. Іх кампаненты правакуюць сухасць скуры, а на вельмі далікатнай могуць выклікаць алергічную рэакцыю ці іншыя непрыемныя адчуванні. У гэтым выпадку неадкладна ачысціце вусны, пратрыце адварам рамону і змажце звычайнай гігіенічнай памадай або алеем. Калі правы алергіі не знікаюць, прыміце антыгістамінны прэпарат.

Асаблівы догляд

Натуральна, раз на тры дні вы робіце пажыўныя, увільгатняльныя або ачышчальныя маскі для твару. Запараліце гэты працэс з доглядам вуснаў. Перш-наперш — пілінг: нянясце лёгкі скраб і, крыху нажакочы, памасіруючы вусны кончыкамі пальцаў — кругавымі рухамі, у напрамку ад сярэдзіны да краёў. Праз 1—2 хвіліны знімае сродка мяккай шоткай або спонжам.

Цяпер можа нанесці маску — спецыяльную для вуснаў або любую для сухой скуры твару: гэта той рэдкі выпадка, калі прадукт, прызначаны для адной вобласці, цудоўна дзейнічае і на іншай. Аматыры хатняй касметыкі могуць узяць рэванш на гэтым этапе: 5—10 хвілін патрымаць на вуснах расціснуты бананы або мёд (але толькі не агрук і не лімонны сок — яны не ўвільгатняюць, а, наадварот, падсушваюць). Затым знімае маску ватным тампонам і змажце вусны крэмам або бальзамам.

ЭКСПРЭС-ПАРАДА

Пасля пілінгу лепш 1—2 дні не карыстацца дэкаратаўнымі памадамі: скура павіна аднавіцца. Калі бэе памады ну зусім ніяк, у крайнім выпадку аддаце перавагу той, што бэ перламутравы або святлоадбівальны часцінак, і наносце толькі паверх гігіенічнай. Альбо часова перадыце на бляск для вуснаў (таксама бэ святлоадбівальных часцінак): у яго лёгкая тэктстура, і ён добра увільгатняе.

Падрыхтавала Вольга ЦЫБУЛЬСКАЯ.

У АКУЛЯРАХ БАЧЫЦЕ НЕ ЛЕПШ?

Калі 25 падлеткаў маюць паталогію зроку, падбор акулёраў ажыццяўляе ўрач-афтальмолаг пасля дасканалага абследавання пацыента.

Калі ў акулёрах вы бачыце горш, чым бэ іх, неабходна звярнуцца да ўрача для дадатковага абследавання. Для карэжкі парушэнняў зроку можна выкарыстоўваць і кантактычны лінзы. Двойчы ў год неабходна наведваць спецыяліста. Дома можна праводзіць трэніроўкі для вачэй, піць вітамінныя прэпараты.

3 музык — на гаршчок

Псіхалогіі даказалі, што найбольш эфектыўны спосаб прывучыць дзіця да гаршчкі — гукавы. Для першых урокаў для немаўлят прымудлі музычныя папярсы. Новае даследаванне, вынікі якога былі апублікаваны ў часопісе Neurology and Urodynamic, адрачына эфект выкарыстання дзецімі папярсы з музычнымі сігналамі, які гучыць пры намаканні падгузка. У прыватнасці, было вызначана, што гэты спосаб прывучэння да гаршчкі выклікае ў дзіцяці процімоўныя эмоцыі. Для ўздзею ў даследаванні былі адараныя 39 здаровых дзяцей ва ўзросце ад 18 да 30 месяцаў. Яны былі падзеленыя на дзве групы: у адной выву-

чалася эфектыўнае прымянення музычных папярсы, а іншая была кантрольнай. Незалежна назіральнікі кантралявалі адраўленне фізіялагічных патрэбаў у дзяцей на працягу трох тыдняў (па 10 гадзін штодня) і фіксавалі вынікі праз два тыдні пасля асноўнага эксперыменту. Больш за палову дзяцей у групе, дзе прымяняліся папярсы з музычнымі сігналамі, навучыліся кантраляваць свой мачавы пузыр, у той час як у кантрольнай групе гэтага выніку дасягнулі толькі 8,3 працента. Выкарыстанне гукавой сігналнай сістэмы — вядомы метад, які дапамагае змагацца з ланчым нетрыманнем мачы ў дзяцей, але пакуль што яго не выкарыс-

тоўвалі для «туалетнага» навучання здаровых немаўлят.

Сістэма сігналізацыі і бацькам, і выхавальнікам, калі намагае памперс. Гэта дазваляе дарослым распаляцца, адлучыць ад бесперапыннага адсочвання дзіцячых адраўленняў і занепаць больш важнымі справамі. Ён дастакова толькі знаходзіцца ў межах чутнасці папярсы. Разам з тым музыка адцягвае дзіця ад яго заняткаў і ўзмацняе разуменне сігналаў ад мамавага пузыра. А калі яго адразу пасля гэтага прыводзіць у прыбяральню, адбываецца замацаванне гэтага рэзультата. Гэта галюйна перавага музычнага метаду навучання.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Святлана АНТАНЕНКА разам з катом Баксам.

г. Горкі, Магілёўская вобласць.

СВЕДЕНИЯ ОБ ОБЪЕКТАХ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ СОБСТВЕННОСТИ, ПОДЛЕЖАЩИХ РАЗГОСУДАРСТВЛЕНИЮ И ПРИВАТИЗАЦИИ

Полное и сокращенное наименование объекта разгосударствления и приватизации, его ведомственная принадлежность	Производственное республиканское унитарное предприятие «Зеленоборское» (РУП «Зеленоборское»), Министерство энергетики Республики Беларусь	Республиканское унитарное производственное предприятие «Спецжелезобетон» (ПРУП «Спецжелезобетон»), Министерство архитектуры и строительства Республики Беларусь	Республиканское унитарное предприятие «Строительно-монтажный трест № 8» (РУП «СМТ № 8»), Министерство транспорта и коммуникаций Республики Беларусь	Научно-производственное республиканское дочернее унитарное предприятие «ВОЛАТОВО» (ДУП «ВОЛАТОВО»), Государственный военно-промышленный комитет	Республиканское унитарное предприятие «Швейная фирма «Лона» (РУП «Лона»), Белорусский государственный концерн по производству и реализации товаров легкой промышленности «Беллетпром»
Адрес	222218, Минская область, Смолевичский район, п. Зеленый Бор, ул. Заводская, 1	225680, Брестская область, Луницкий район, г. Михашевичи, пл. Гранитное	220073, г. Минск, ул. Кальварийская, 37	Партизанский проспект, 150, инженерно-лабораторный корпус, комната 19	225306, Брестская область, г. Кобрин, ул. Ленина, 6
Вид деятельности объекта разгосударствления и приватизации, укрупненная номенклатура выпускаемой продукции	Добыча торфа	Промышленность строительных материалов, производство сборных железобетонных и бетонных конструкций и изделий, производство сухих бетонных смесей	Строительство, реконструкция, ремонт автомобильных дорог, производство асфальтобетонных смесей, обустройство автомобильных дорог, производство пиломатериалов, производство товарного бетона и растворов	Научные исследования и разработки	Производство верхней одежды, розничная торговля в фирменном магазине преимущественно промышленными товарами
Положение на рынке	Не занимает доминирующее положение	Занимает доминирующее положение	Занимает доминирующее положение	Занимает доминирующее положение	Занимает доминирующее положение
Планируемые сроки разгосударствления и приватизации	4 квартал 2009 г.	4 квартал 2009 г.	4 квартал 2009 г.	4 квартал 2009 г.	4 квартал 2009 г.
Предполагаемый способ разгосударствления и приватизации	Создание открытого акционерного общества	Создание открытого акционерного общества	Создание открытого акционерного общества	Создание открытого акционерного общества	Создание открытого акционерного общества
Орган, осуществляющий разгосударствление и приватизацию данного объекта, и его местонахождение	Государственный комитет по имуществу Республики Беларусь, 220005, г. Минск, пер. Красновоздский, 12	Брестской областной территориальный фонд государственного имущества, 224006, г. Брест, ул. Ленина, 11	Минский городской территориальный фонд государственного имущества, 220050, г. Минск, пр. Независимости, 8	Минский городской территориальный фонд государственного имущества, 220050, г. Минск, пр. Независимости, 8	

200 ГАДОЎ ПАД ЗАСТУПНІЦТВАМ ПЯТРА І ПАЎЛА

У гэты будынак упершыню я трапіла дзесьці ў сярэдзіне 70-х, калі нас сюды прывялі класам, здаецца, на факультаты па астраноміі. Настаўнік сказаў:

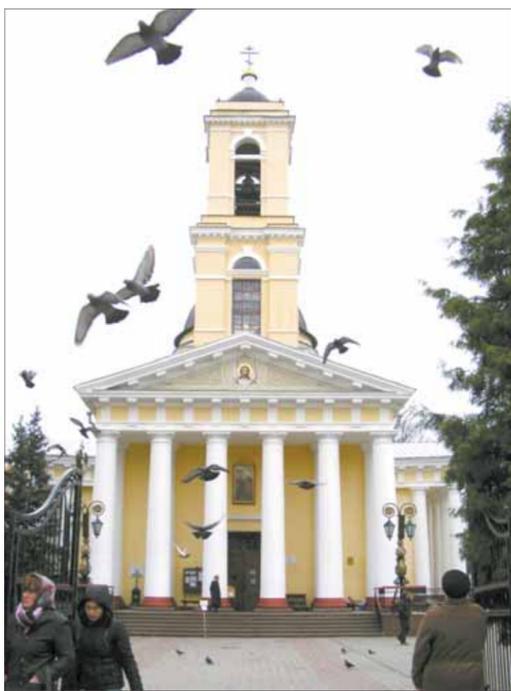
— Дзеці, тут знаходзіцца маятнік Фуко.

Дакладна памятаю, што пабудова ў свядомасці існавала як «планетарый» і — ніякіх асацыяцый з рэлігійным культам. Наступны ўспамін належыць да самага канца 80-х — пачатку 90-х — тады ў грамадстве было сапраўднае рэлігійнае абуджэнне. Мой будучы муж, як высветлілася, разам з сябрам хадзіў выносіць смецце з будынка, які, здавалася, мог абваліцца ў любы момант. Архіепіскап Гомельскі і Жлобінскі Арыстарх успамінае і такую сітуацыю: у час, калі адны бабункі добраўпарадкавалі будынак і тэрыторыю навокал яго, другія — танцавалі на пляцоўцы, якая знаходзілася ўшчыльную да храма. Гэта ўсё — урывачныя ўспаміны з найноўшай гісторыі Гомельскага кафедральнага сабора святых першаверхоўных апосталаў Пятра і Паўла, які ў апошні дзень кастрычніка адзначыў 200-годдзе з моманту закладкі першага каменя ў падмурак.

Адчыіна ва ўсіх дэведніках Гомельскі сабор падаюць як адзін з самых велічных праваслаўных храмаў Беларусі, помнік мастацтва і архітэктуры. Гісторыя яго будаўніцтва звязана з імем графа Мікалая Румянцава, якому ў спадчыну ад бацькі ў 1797 годзе даліся гомельскія ўладанні. Мікалай Пятровіч, калі ў 1808 годзе стаў міністрам замежных спраў Расіі, сваёсаслівым чынам вырашыў увекавечыць памяць аб сваім бацьку: пабудаваць храм у гонар святога, яго нябеснага заступніка — апостала Пятра.

Граф Румянцаў марыў аб класічным па архітэктуры саборы, які павінен быў нагадваць адначасова Казанскі ў Пецярбургу, царкву святой Жэнеўеўы ў Парыжы і сабор святога Паўла ў Лондане. Для ўвасаблення планаў на працы над праектам быў запрошаны вядомы англійскі архітэктар Джон Кларк. Па блашаванне на будаўніцтва граф звярнуўся да архіепіскапа Магілёўскага Барлаама, і той наклаў на прапанову «устроіць в Гомеле каменную царкву» розалюцыю: «На заложение церкви грамоту изготовить». 18 кастрычніка (па старым стылі) 1809 года на тэрыторыі графскага парка была зрэйсненая ўрачыстая царкоўная закладка новага храма ў гонар святых апосталаў Пятра і Паўла. Вядома, што службу праводзіў вядомы гісторык і краязнаўца, протаіерэй Іван Грыгаровіч. У храме, якому ў 1872 годзе быў адчыіна нададзены статус сабора, у розныя часы пабудаваны шмат якіх знамяцінаў, сярод іх імператрыца Мікаіла І, Аляксандр II з жонкай Марыяй Аляксандраўнай, вялікі князь Канстанцін, Міхаіл, Мікалай.

Паслярэвалюцыйная гісторыя храма была традыцыйнай для таго часу. У 1935 годзе храм быў зачынены, званы былі зрунваны разам са званіцай, знішчаны крыжы з купала, абразы, фрэскі і роспісы, раскідзена царкоўнае начыненне. Тады памішанкі Пятрапаўлаўскага сабора заняў антырэлігійны аддзел гістарычнага музея. Праўда, з пачаткам нямецкай акупацыі, калі музей быў эвакуаваны, сабор зноў стаў выконваць сваё першапачатковае прызначэнне. Службы ў ім тады адзначалі Серафім (Шахмуць), які цяпер праслаўлены ў сонне святых прападобнапакунікаў. А

ліся, чыталі акафісты і каноны... Хадзілі па ўсіх інстанцыях — і па царкоўных, і па свецкіх, каб толькі вярнуць сабор. Урэшце зімой 1989 года храм перададлі вернікам, а 7 студзеня 1990 года на святая Нараджэння Хрыстовага ў саборы святых Пятра і Паўла зноў загучала малітва. Зноў забілася духоўнае сэрца прыходскай супольнасці. Пасля гэтага пайшлі пацху аднаўленчыя работы. Апразу там была поўная запущанасць. Між іншым, пляцоўку танцавальную, што была побач з саборам, прыбралі адтуль дзюкючы Мікалаю Рыгоравічу Вайцянкову, які ў той час займаў пасаду старшыні выканкама Гомельскага аблсавета.

І Аляксандр Адамавіч Грахоўскі — ён тады ўзначальваў аблвыканкам — нам вельмі дапамог. Ён прымаў Пятрыярха Аляксея — калі той першы раз да нас прыязджаў. Гэта былі самыя першыя крокі ўладдзень і царкоўных насустрэч адна адной. Потым, калі мы, святары, прыйшлі да трупы Грахоўскага і запелі яму «вечная памяць», ва ўсіх, што там прысутнічалі, быў шок. А ён з вялікім разуменнем да Царквы ставіўся. Былі дальнабачныя людзі і сярод чыноўнікаў, якія незауважна нам дапамагалі заўсёды.

— Уладыка Гомельшчына для нас — малая радзіма, але ці мы рылі ва, што сюды вернецца? Мы ж доўга жылі ў Тройца-Сергіевай Лаўры. У 1990 годзе далі мне такую епітэмію — пакарэнне такое. Ведаеце, калі я быў населнікам маёнастрыя Тройца-Сергіевай Лаўры, мне трапіў у рукі часопіс «Агеньчык». Гартаю яго і знаходжу вялікі артыкул аб перадачы ў Гомелі вернікам сабора святых Пятра і Паўла. А потым — званок ад Мітрапаліта Філарэта, ён тады ў аддзеле царкоўных сувязяў працаваў: «Айцец Арыстарх, як ты паглядзіш, калі цібе епіскапам у Беларусь?». Потым яны выклікаюць на Сінод, і на гэтым Сінодзе патрыярх Пімен сказаў: «Арыстарх, не аддам». — адхіліў маю кандыдатуру. Тым не менш, калі ў маі 1990 года памёр Патрыярх Пімен, усё пайшло інакш. Патрыярх Аляксій накіраваў мяне ў Гомель. Прывяздаў, а тут толькі пачынаецца рэканструкцыя сабора. Памятаю, тут не было яшчэ падлогі, я хадзіў па каменях, усталёўваў новыя вокны. Працы было вельмі многа. Але ж з Божай дапамогай насустрэч адна адной. Потым, калі мы, святары, прыйшлі да трупы Грахоўскага і запелі яму «вечная памяць», ва ўсіх, што там прысутнічалі, быў шок. А ён з вялікім разуменнем да Царквы ставіўся. Былі дальнабачныя людзі і сярод чыноўнікаў, якія незауважна нам дапамагалі заўсёды.

— Уладыка Гомельшчына для нас — малая радзіма, але ці мы рылі ва, што сюды вернецца? Мы ж доўга жылі ў Тройца-Сергіевай Лаўры.

людзьмі, якія камунізм будавалі-небудавалі. Тым не менш, атрымаў выхаванне згодна з тагачасным «кодэкам будаўніка камунізму», насамрэч — вольным перакладам евангельскіх запаведзяў.

Між іншым, некрутым у храме усё ж заставаўся куточак з роспісам — фрагмент фрэскі «Страсці Хрыстова». Яна і зараз нагадвае аб усіх выпрабаваннях, якія выпалі на долю сабора. Між тым, астанкі графа Мікалая Румянцава, хутчэй за ўсё, былі знішчаны. На тым месцы, дзе ў саборы ён быў пахаваны, нашчадкі ўладкавалі памятную дошку, а аб апошнім гомельскім княгіні Ірыне Паскевіч нагадае не бюст, устаноўлены там, дзе быў першае пахаванне, ля сцяны сабора.

У пачатку 90-х, калі пачаўся новы этап жыцця Гомельскага кафедральнага сабора Пятра і Паўла, ва ўсёй вобласці было толькі 43 праваслаўныя прыходы. Зараз вобласць падзеленая на дзве епархіі — Гомельская-Жлобінская і Мазырска-Тураўская. І ў кожнай з іх па 120 прыходаў. Сабор мае статус кафедральнага. Гэта азначае і тое, што ён нябачна аб'ядноўвае ўсё праваслаўных гэтай тэрыторыі. Тут яго сэрца — тут служыць архіерэй. Уладыка Арыстарх сёння з удзячнасцю гаворыць аб усіх тых, хто 200 гадоў таму пачаў будаўніцтва гэтага дзівоснага помніка не толькі архітэктуры, але і духоўнасці:

— Мікалай Румянцаў пісаў: «Я ажыццявіў найлепшыя жаданні майго сэрца». Таму мы вельмі маім сэрцам жадаем, каб Гомельскі сабор сабраў святых Пятра і Паўла. А потым — званок ад Мітрапаліта Філарэта, ён тады ў аддзеле царкоўных сувязяў працаваў: «Айцец Арыстарх, як ты паглядзіш, калі цібе епіскапам у Беларусь?». Потым яны выклікаюць на Сінод, і на гэтым Сінодзе патрыярх Пімен сказаў: «Арыстарх, не аддам». — адхіліў маю кандыдатуру. Тым не менш, калі ў маі 1990 года памёр Патрыярх Пімен, усё пайшло інакш. Патрыярх Аляксій накіраваў мяне ў Гомель. Прывяздаў, а тут толькі пачынаецца рэканструкцыя сабора. Памятаю, тут не было яшчэ падлогі, я хадзіў па каменях, усталёўваў новыя вокны. Працы было вельмі многа. Але ж з Божай дапамогай насустрэч адна адной. Потым, калі мы, святары, прыйшлі да трупы Грахоўскага і запелі яму «вечная памяць», ва ўсіх, што там прысутнічалі, быў шок. А ён з вялікім разуменнем да Царквы ставіўся. Былі дальнабачныя людзі і сярод чыноўнікаў, якія незауважна нам дапамагалі заўсёды.

— Уладыка Гомельшчына для нас — малая радзіма, але ці мы рылі ва, што сюды вернецца? Мы ж доўга жылі ў Тройца-Сергіевай Лаўры.

— Яна дабілася, прабіла, шукала аднадумцаў. Людзі малі-

ВЫБАР ВЫМЯРАЕЦА ЯКАСЦЮ І РУБЛЁМ

— Паглядзіце, як цэны растуць, — паскардзілася знаёмая чытачка «Звязды», — унў івацвіцкі хлеб для тостаў каштуе паўтары тысячы, а баранавіцкі, такі ж, на тысячу больш.

Я куплю таставы хлеб наваградскай выпечкі за 1600 рублёў, таму вырашыў разабрацца ў сітуацыі і пайшоў у краму.

На першы погляд, хлеб таставы «Класічны», выпечаны філіялам ККП Івацвіцкага РайПа, не адрозніваецца ад хлеба таставага з малаком, які выпускае Баранавіцкі хлебазавод. Аднолькавая цэлафанавая упакоўка і маса 0,5 кг. А вось пачытаўшы рэцэптуру на цэтліку, знаходзіш бадай адзінае істотнае адрозненне — у баранавіцкім хлебе ёсць малако, а таставы без тлушчу. Але няўжо гэты працэнт малака палепшыў якасць хлеба ў параўнанні з івацвіцкім на цэную тысячу рублёў? Вырашыў наладзіць сямейную дэгуставанню двум гатункам таставага хлеба.

Вызначальнік якасць «успялюю» — бралі кавалачак хлеба, смакавалі і толькі потым даведваліся, хто яго вырабіў.

На наш погляд, івацвіцкі састануе баранавіцкаму, але і ён някельскі, а па гэтай цане ўвогуле выдатны. Баранавіцкі больш духмяны, з далікатным смакам і нават па колеры блейшы. Не зніклі гэтыя плюсы і тады, калі хлеб падпеклі ў тастары. Праўда, «Класічны» ў гэтым выпадку быў больш хрумсткім, але гэта ўжо на аматара.

Што датычыцца цаны таставага хлеба, то «Класічны», коштам у 1480 рублёў, разбіраецца хутка, але і той, што выпякаецца ў Баранавічах, пры цане ў 2430 рублёў не залежваецца. А гэта значыць, што на кожны тавар ёсць свой пакупнік.

Пазваніў на хлебазавод у Баранавічах і пачаў:

— У нас таставы хлеб выпякаецца пачынаючы з івацвіцкага ў крамах. А таставы з малаком (2430 рублёў) карыстаецца пашываным попытам. З гэтым відам прадукцыі ў нас праблем няма.

Як бачым, цана задавальняе абодва бакі: пакупнікоў і вытворцаў.

І гэта датычыцца не толькі хлеба, але і іншых прадуктаў. Нехта ў мясным аддзеле купіла паліўдзіцу ці вэнджаную каўбасу, а хтосьці выбірае прадукты больш танна.

Зарінем у крамы, дзе прадаецца бытавая тэхніка. Там так жа сітуацыя.

Попытам карыстаюцца халадзільнікі «Атлант», але ж ёсць пакупнікі, якія прыглядаюцца і да дарагіх — замежнай вытворчасці.

У грамадстве працягваецца рассяленне, якое вызначаецца сёння фінансавымі магчымасцямі чалавека — гэта разлі нашага жыцця.

Сымон СВІТУНОВІЧ. Фота аўтара.

Позняй восенню будзе слізка

На здымку — зусім не кадр з кіношняй пагоні, а вынік агрэсіўнага стылю ваджэння аўтамабіля на слізкай дарозе. Гэты выпадак здарыўся напрыканцы кастрычніка ў Магілёве: а 6-й раніцы на Дняпроўскім бульвары 23-гадовы мучжчына на рулём «Кіа Кларус» не ўлічыў нагодныя і дарожныя ўмовы, не справіўся з кіраваннем, з'ехаў у ковет і...трапіў у яр. Малады чалавек не пацярпеў, але аўтамабіль атрымаў значныя механічныя пашкоджанні.

На 19-м кіламетры шашы «Магілёў-Чарыкаў» склалася фура. Грузавым аўтамабілем «Вольва» кіраваў 46-гадовы паляк, і, як паведаміла Магілёўская ДАІ, ён таксама не справіўся са слізкай дарогай. Фура з'ехала ў левы ковет і хвастом зачэпала яшчэ легкавы «Фальксваген».

У Магілёве вадзіцель «Мерседэса» не справіўся з кіраваннем, перакліўся і трапіў у влізную лужыну на ўзбечыне дарогі. Ва ўсіх гэтых выпадках людзі не пацярпелі, вясёлы аўтамабіль дзвядзецця рамантаваць.

ДАІ просіць вадзіцеляў быць уважлівымі ў складаных умовах надвор'я, калі дарога слізкая ад дажджу і мокрага снегу. Трэба зніжаць хуткасць і прапаганда УДАІ Магілёўскага аблвыканкама.

Ілона ІВАНОВА. Фота атрымана ў аддзяленні агітацыі і прапаганды УДАІ Магілёўскага аблвыканкама.

Дванаццаць чалавека загінула на дарозе за апошні тыдзень

Сярод пацярпелых паважанага ўзросту — два пешаходы, два веласіпедысты і адзін кіроўца. Усе, акрамя двух, вяскоўцы. Ён на «Фальксваген» пры перастаранні з адной паловай у другую не саступіў дарогу «Форду» і сутыкнуўся з ім. Пасля гэтага выехаў на паласу сустрэчнага руху і «пацалаваўся» з «Аўды».

— Пабліз вёскі Палерны Мінскага раёна трапіла пад колы аўтамабіль «ДАФ» 76-гадовая жанчына, — распавядае старшы інспектар спецыяльнага падраздзялення ДПС «Страла» Вольга АМІНАВА. — Яна, на сваю беду, цяпер складана скажаць па якой прычыне (хацела эканоміць час альбо ёй балелі ногі), не дайшла некалькі метраў да пешаходнага пераходу і нечакана для кіроўцы «выскачыла» на праезную частку.

Ахвярамі «дарогі» сталі і два дзядулі, 1931 і 1928 гадоў нараджэння.

Адзін з іх на веласіпедзе пераязджаў праезную частку ў забароненым месцы, другі ж, не перакананы, што кіроўца яго прпуская, ступіў на неругульмомы пешаходны пераход.

Наехаў на пажылую веласіпедыстку на «Аўды» і мясцовы жыхар адной з вёсак Івацвіцкага раёна. Жанчына ехала ў сабаронным кірунку пра краі дарогі. Ні на ёй, ні на яе веласіпедзе не было святлоадбівальніка. І гэта ў 17:45!

— Наведваючы бацькоў у вёсцы, — звяртаецца да ўжо дарослых дзяцей Вольга Амінава, — прыхільце з сабой святлоадбівальнікі. Прымаўце іх да веласіпедзе сваіх самых блізкіх людзей і, калі трэба, патлумачце, для чаго яны патрэбныя. Папаклаціцеся, каб і да верхняга адзення вашых маці і бацькі былі прымацаваныя флікеры. Бо старыя людзі, як дзеці, не заўсёды могуць папаклаціцца пра сабе.

Надзея ДРЬЛА.

СТАРЭЙШЫ «ЛІСТАПАД» — БАРДАЎСКИ

У Віцебску зноў «Лістапад» — найстарэйшы ў нашай краіне фестываль бардаўскай песні і, што вельмі важна і прэстыжна, адзін з самых старых на постсавецкай прасторы. Праходзіць вось ужо ў 23-ці раз.

Бардаў з Расіі і Беларусі запрасіў да сябе ў госці Цэнтр культуры «Віцебск». Спецыфіка гэтага фестывалю ў тым, што разам з ужо вопытнымі і вельмі вядомымі бардамі свае таленты могуць паказаць і навічкі, а таксама тэя, хто проста не адважваўся выйсці на сцэну раней. А якая непаўторная на «Лістапад» творчая атмосфера! Барды — людзі шчырай душы і вельмі адкрытыя для стасунаў. Ніякай «зсорнасці», нічога такога, чым, бывае, «грашчы» масавая культура, тут няма.

Конкурсны канцэрт «Струны душы» пройдзе ўвечары 7 лістапада. Узнагароджанне пераможцаў конкурсу адбудзецца 8 лістапада на гала-канцэрце «Мелодыя восені». Сярод майстроў жанру бардаўскай песні будуць такія «зубры» як Аляксандр Бал, Вольга Залеская, Уладзімір Цвіка і іншыя.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

БЕЛОРУССКИЙ ИНДУСТРИАЛЬНЫЙ БАНК

Вниманию владельцев акций ОАО «Белорусский Индустриальный Банк»

ОАО «Белорусский Индустриальный Банк» сообщает, что 9 ноября 2009 года состоится внеочередное Общее Собрание акционеров ОАО «Белорусский Индустриальный Банк» в заочной форме путем письменного опроса с повесткой дня:

- о внесении изменений и дополнений в Устав ОАО «Белорусский Индустриальный Банк»;
- о спонсорской и благотворительной деятельности.

Пена — вельмі важны атрыбут піўнога цырыманяў. Яна дае водар і стварае добры «малюнак», каб атрымаць асалоду ад напою вы пачалі яшчэ да ужывання. Калі ж пенная шапка — з камарыны нос альбо не зусім няма... Хутчэй за ўсё піва няправільна налілі. І выліць напою па сценачы келіха да паловы, а пасля паставіць яго і наліваць прама — гэта правільная паслядоўнасць дзеянняў.

Цёмнае, светлае... Абы халоднае. Апусціце тэрмометр у келіх і трывайце да таго моманту, пакуль шпук не спыніць свайго падзення. Лічыў д'япазоне ад 4 да 7 вас як эксперта павіны задаволены. Што рабіць, калі сёння як назло вы выпадкова пакінулі тэрмометр дома? Тэмпературу можна вызначыць і на смак: гэта я вам як эксперт эксперту кажу. А калі без жартаў, то спраўдзіце, нашы даведчаныя кіраўнікі дэгустацыі прапанавалі нам спачатку пакаштаваць піва і прыкінуць, на колькі яно «цягне», а толькі пасля

ІСЦІНА Ў ПІВЕ

ЧУЛІ прытчу пра тлумачэнне сноў, дзе ўладару прымоілася, што ён страціў свае зубы? «Штаты» мудрэц вынес свой вердыкт: усе вашы сваёжкі памруць. Прагнозу ўладару не спадабаўся, і ў мудраца — галава з плячы. Наступны ж, да каго звярнуліся па тлумачэнне, быў мудрэцкі: вы перажываеце ўсіх сваёжы, — сказаў ён. Ці трэба казаць, што эфект быў супрацьлеглы, і мудраца азалілі? Мараль у чым — ад падачы залежыць многае, калі не ўсё... І гэта датычыцца не толькі інфармацыі, правіла спрацоўвае з любым прадуктам. І з півам таксама. Так якасны напой можна загубіць нават шклянкай! Паверце, карэспандэнт «Звязды» цяпер у гэтым «каленгена»: рэйд па рэстаранах у ролі «сакрэтнага» пакупніка пад чужымі кіраўніцтвам віцэ-прэзідэнта кампаніі «Карлсберг» Торка Фурхаўге (кіраўніка групы па развіцці продажу ў сектары он-тэйд) і выканаўцы абавязкаў гендырэктара «Алівары» Міхаіла Чэчанева не прайшоў дарма. Экспертамі адлучае сябе і вы, чытачы, калі скарыстаецеся гэтым дапаможнікам па ацэнцы разлінога піва.

Уся справа ў шапцы. Як толькі вам падалі пенны напой, ацаніце памеры піўной шапкі. 1 — 2 см — гэта норма. Падчас нашага «сакрэтнага» рэйду мы ўзбраліся лінейкамі, калі ж вы не так падрыхтаваны эксперт і вымяральных прыбораў пры сабе не маеце, хопіць і двух пальцаў рукі. Прыкладзіце іх да шклянкі, і калі пенная шапка роўная ці большая за іх, то скандальна пакуль рана... Пачкайце наступнага пункта нашага дапаможніка!

Пена — вельмі важны атрыбут піўнога цырыманяў. Яна дае водар і стварае добры «малюнак», каб атрымаць асалоду ад напою вы пачалі яшчэ да ужывання. Калі ж пенная шапка — з камарыны нос альбо не зусім няма... Хутчэй за ўсё піва няправільна налілі. І выліць напою па сценачы келіха да паловы, а пасля паставіць яго і наліваць прама — гэта правільная паслядоўнасць дзеянняў.

Цёмнае, светлае... Абы халоднае. Апусціце тэрмометр у келіх і трывайце да таго моманту, пакуль шпук не спыніць свайго падзення. Лічыў д'япазоне ад 4 да 7 вас як эксперта павіны задаволены. Што рабіць, калі сёння як назло вы выпадкова пакінулі тэрмометр дома? Тэмпературу можна вызначыць і на смак: гэта я вам як эксперт эксперту кажу. А калі без жартаў, то спраўдзіце, нашы даведчаныя кіраўнікі дэгустацыі прапанавалі нам спачатку пакаштаваць піва і прыкінуць, на колькі яно «цягне», а толькі пасля

На тры папярэднія «замеры» ў вас павінна пайсці не больш як дзве хвілінкі. Праз гэты час трэба ацэньваць хуткасць асядання. Зразумела не дэгустатар па крэсле (ён жа працуе, а не «накідаваецца»), а пены — па келіху. Адзін сантыметр за дзве хвілінкі — гэта максімум. Калі «нарматыў» не выкананы — шклянку дрэнна памылі або, наадварот, памылі так добра, што засталіся прыстаўкі нават шклянкай! Паверце, карэспандэнт «Звязды» цяпер у гэтым «каленгена»: рэйд па рэстаранах у ролі «сакрэтнага» пакупніка пад чужымі кіраўніцтвам віцэ-прэзідэнта кампаніі «Карлсберг» Торка Фурхаўге (кіраўніка групы па развіцці продажу ў сектары он-тэйд) і выканаўцы абавязкаў гендырэктара «Алівары» Міхаіла Чэчанева не прайшоў дарма. Экспертамі адлучае сябе і вы, чытачы, калі скарыстаецеся гэтым дапаможнікам па ацэнцы разлінога піва.

У ідэале пенныя кольцы павіны быць вышэйшымі. Дарчы, у дэгуставанні піва, у адрозненне ад віна, важна праглынуць напою — горкі смак успрымаецца рэцэптарамі, якія знаходзяцца ў карані языка (рэцэптары ж, здольныя ўспрыняць смаквыя іх зашмат — гэта можа азначаць, што келіх не ідэальна чысты ці падрэпаны.

Брэнд. Сапраўдны эксперт ацэньвае не толькі чысціню, якасць і ступень ахаладжэння келіха, але і надліс на ім. Няблага, каб піва паддалася ў адпаведным келіху, а не ў посудзе з пазначэннем іншай маркі або без аніякіх адзнак.

Тры маіх дэгустатараў Алівары «Экстра» па гэтым нататнічку сталіся досыць губной памадай. У сэнсе, усе нормы выконваліся (толькі аднойчы паддэнае піва было цяплейшым за «нарматыў»). Аднак калі вам не так пашанцаваў, як мне, шаноўныя калегі, і піва вам пададуць няправільна, смела звяртайцеся да персаналу, які вас абслугоўвае, — вы маеце права на якасны прадукт. Дарчы, рогавалі на нас — звычайных наведвальнікаў, якія раптам даставалі з шырокіх калашынаў свой дэгустатарскі інструментарый, — абсалютна спакойна: нібыта штодня ў рэстаран наведваюцца людзі з тэрмометрамі і лінейкамі. А ў адным з бараў нас, дапытлівых Варвар, нават правялі да піўной устаноўкі, каб мы на свае вочы пабачылі ўсе функцыянаванне і ўмовы захавання піўных кегаў. Даці эксперт, між іншым, «даў дабро» — тэхналогія ў беларускім рэстаране выконваецца. Вынікі маленькага даследавання журналістаў паказалі, тым не менш, што ў некаторых сталічных рэстаранах ёсць праблемы з тэмпературай падачы піва, наяўнасцю (або, хутчэй, адсутнасцю) піўной шапкі і асяданнем пены.

— Наша задача — не пакараць рэстаратараў, — кажа пра задуму рэйду Міхаіл Чэчанеў. — Мы хочам зразумець, што трэба зрабіць для таго, каб культура спажывання піва была ў нашай краіне правільная, каб нас з вамі абслугоўвалі належным чынам. Няхай з нас не зацікаўлены ў росце некантрырольнага спажывання піва моладдзі, мы кітагарычна супраць гэтага. Мы хочам, каб чалавека, які прыйшоў у годную ўстанову, годна абслужылі, і каб

Фота Яўгена КРАСНАВОВА

добрае піва яму падалі правільна. І для гэтага мы будзем навуачы. 40 бармануў вядучых рэстаранаў, бараў, кавярняў і піцэрый сталіцы ўжо прайшлі адпаведны трэнінг у рамках акаў, якому прывяла «Алівары». Іх гуру стаў дырэктар па развіцці продажу разлінога піва міжнароднага канцэрна Carlsberg A/S Торк Фурхаўге. Міні-майстар-клас ён правёў і для нас журналістаў, якія засвоілі пад яго кіраўніцтвам азы піўной «экспертызы». І цяпер, пасля лёгкай і нязмушанай гутаркі, мы ведаем усё, чым змяняць піўную устаноўку, якім, між іншым, працэнтаў на 40 залежыць якасць разлінога піва. Якая форма келіха якому піву адпавядае (спосаб піцця вызначае, на якія рэцэптары будзе ісці ўздзеянне). З якімі стравамі лепш за ўсё падаваць напою (куруца і сасіскі — у дзусе са светлым півам, пшанічным лепш ласаватца з морардуктамі ды сушы, а портэр складае самыя ўдальныя пары з вустрыцамі і — сюрпрыз — з шквалдзеным тортам). «Алівары Экстра», дарчы, прыйшлася даспадобы дацкаму прафесіяналу, а саму кампанію ён назваў вельмі актыўнай

Ала МАЧАЛАВА.

СКАНВОРД

Склаў Андрэй МІХАЙЛАЎ.

Сканворд з 28 кастрычніка. Заданне № 10. Слова: Праверце, Калі ласка, Адказы, Сканворд, Гарызанталі, Камбайн, Карп, Глук, Трактор, Люкс, Агуці, Указ, Варэнік, Кулак, Кра, Сажа, Сялка, Разьба, Кіп, Абух, Цырата, «Кодак», Імжа, Сін, Сайт, Стэла, Арда, Нож, Табло, Маіс, Стэгаід, Па вертыкалі: Культыватар, Орт, Адрас, Зад, Альба, Танаж, Букса, Алах, Грак, Панама, Аул, Роба, Нар, Урук, Меджліс, Пас, Ост, Кліка, Цар, Кеды, Кулі, Рыс, Скакалка, Акр, Кітай, Бэз, Анапа, Талмуд, Сканворд (31 кастрычніка), Па гарызанталі: Герб, Церашкова, Бульба, Баклан, Ларок, Аер, Індыя, Урк, Недарод, Док, Ата, Апал, Квас, Баласт, Пастол, Цір, Лупа, Камін, Клімук, Ном, Самасуд, Рада, Пан, Іслам, Ежа, Савіця, Гагарын, Па вертыкалі: Каваленкі, Пікадор, Радок, Сліп, Вотум, Карма, Опус, Боб, Салака, Агіда, Мопс, Цалік, Алея, Лодка, Сенаж, Рубка, Маг, Найда, Код, Фара, Рука, Пляціна, Вока, Сід, Літр, Манекен.

Сіла слова

«СПІ, СПІ, ЗАСЫНАЙ, БОЖЫ ЧАЛАВЕЧА...»

(Заканчэнне. Пачатак у № 3 за 10 верасня.) Асабліва часта ў замовах жанчыны прасілі сну дзецім, якія і самі не маглі заснуць, і іншым адпачываць не давалі. Усе ведалі, што гэта дзіцячыя справы і малых не прымусілі паводзіць сябе па-іншаму, але ўсё ж паўпываць неяк спрабавалі. Такія творы маглі быць проценькімі па змесце і па сваёй форме і, тым не менш, ім усё адно надавалася магчымая значнасць. «Прашу я, Госпадзі Божы, усіх святых і ангелаў малых, наце вам хлеб-соль, а вы дайце маёй (дацці ці сыну) сну даволі!». (Чытаецца тры разы на кавалачак хлеба, а потым той хлеб выкідаецца на вуліцу курам). («Дзіцячая замова на сон», в. Чухава); «Серада ў серадзе, Божая Матухна ў Марылі наперадзе. Божа Матухна на камень ступіла, камень той праваліўся, а Ісус Хрыстос нарадзіўся. На тым месцы Марыля спаць лажыцца і нікога не баіцца. Амінь». («Замова дзецям на добры сон», в. Чухава); «Перахрысціць дзіця і пры гэтым гаварыць наступныя словы: «У краватку кладуся, на бачок павярнуся і нікога не боюся. Маці Божая пры мне, што Мацеры Божай, тое і мне. Амінь.» (У канцы зноў трэба перахрысціць дзіця. Яно пасля гэтага засне спакойна. Сон будзе роўным і глыбокім). («Замова на ноч дзіцяці», в. Камень). «Па чыстаму полю Маці прахытаў Марыя хадзіла, сына сваёга будзіла: «Сынку мой, сынку, ці не можаж ты ўстаць, гэтаму дзіцяці (імя) сон — спакой даць! Той пагадзіўся, хуценька ўстаў і рабу божаму (імя) сон крэпкі і моцны даў!». («Замова на дзіцячы сон», в. Круглае). «У ложаж свой кладуся, на бачок павярнуся, нікога ў свеце не боюся. Мацёр Божая пры мне, тое, што Мацеры Божай, тое дай і рабу божаму (імя). (Перахрысціць у пачатку замовы і ў канцы яе)». («Дзецям на сон добры і крэпкі», в. Дабраслаўка).

Замовы маглі называцца і па-іншаму. Гэта, мабыць, залежала яшчэ і ад таго, як дзіцячыя бяссонніца ўспрымалася ягонымі бацькамі. Матуляў — у першую чаргу. Яно і сразумела. Бо не спалі малых, у асноўным, на чым, і гэтаму надавалася найбольш увага. На тое, што дзеці не засыналі днём, ніякай увагі не звярталі. Не паспала днём, дык дабрэй сваё ноччу. Зялё калі ноччу крычала-выпрамлялася, не дала спакою, то ў адзін голас сцярджалі, што на яго напала хвароба і ад яе неабходна як мага хутчэй пазбаўляцца. Замовы таксама называлі гэтым характэрным словам — «крыксы» ці «плаксы». Іх і лічылі найбольш эфектыўнымі ў барацьбе з дзіцячым бяссонніцам. Першым разам, добрым часам, прашу Госпада Бога, божай памашніцы — зары-зараніцы і г.д... («Калі не спіць дзіця (ад крыксаў-плаксаў)», в. Ботава). «Добры вечар, сястрыцы-сварыцы! Гэта я к вам прыйшла (імя), крыксы-плаксы свае прынесла. Вам тут ніколі не хадзіць і не гуляць, у (імя) не бываць» (Загаворваецца перад кожным вуглом у хаце). («Заговор дзіцяці ад крыксаў-плаксаў», в. Ботава).

У традыцыйным значэнні замовы для дзяцей нічым не адрозніваліся ад гэтых жа самых твораў, адрававаўшы толькі дарослым «пацыентам». «Ножкі дзіцяці складаюць і на падшывае абгарэлы запалкай вычэрчваюць крыжыкі і пры гэтым прамаўляюць: «Арыды і макарды, арыды і марды, уміццаце самі і угаварыце ў раба божага (імя) начніцу і палуночніцу, каб яна век не была і не шупчала. Век па веку, адныне да веку. Будучы мае словы крэпкія і загаворыстыя і ім ад мяне і боскіх сілаў — ключ і замок, Амінь!» («Замова малым дзецям ад бяссонніцы», в. Боркі). («Добры вечар, куркі! Мы не гуляць прыйшлі, а сваю бяссонніцу прынеслі. Вам, куркі, бялушкі, чарнушкі, рабушкі, жаўтушкі, веселыя сакацця-сакацця, а маленькім дзецям у калысачцы спаць. Амінь». («Ад бяссонніцы маленькім дзецям», в. вёска Дубнавічы). «Дзіця на досцітку носяць па вуліцы і звяртаюцца да зары, гаворачы тры разы запар: «Куры белыя, куры шэрыя, куры рабыя, вазьміце ад (імя) крык і неспай, а дайце яму угамон» («Ад бяссонніцы дзіцяці», в. Азарычы).

Удалося загісаць і варыянт даволі рэдкай замовы гэтага кірунку. Яна так і называецца — «Дзіцячая (ад начной маці)»: «Святая нядзельца, прыступіце, памажыце. Ішоу Господзь дарогай шырокаяй. Куды, Госпадзі Божа, ідзе? Іду шырокаяй дарогай к румянаму целу (імя). Прыступіце, памажыце, Божа. Столікі пазасціпаю, гасцейкі пазадзявяню, прыступіце, памажыце і к сніму мору занясіце. Амінь» (в. Круглае). Вядома ж, на працягу свайго жыцця чалавек даводзілася хварэць на многія хваробы, залежаць ад іх і таму, адпаведна, ратавацца, выкручвацца, а найпрасцей — адмоўляцца ці адшэптвацца. І зноў жа, пры дапамозе замовы, на якія патрыярхальныя селянін уключалі асабліва надзею-спадзяванне. На Піншчыне намі зафіксаваны вузна-пачатковыя творы з назвамі доволі рэдкіх, нават па адным ужо назва, хваробай. Напрыклад, наступная. «Ад сібірки: «Шла сібірка з Сібіры. Ішла да нас — на Белу Русь. Я цябе, сібірка, угаварываю, угаманіваю, каб ты тут не радзілася і не расхадзілася». (Прамовіўшы, трэба ў абавязковым парадку трычы пільноць цераз левае плячо (в. Чухава). Або вось гэтая — «Ад чумкі». «О, святы Іосіф! Ты — маючы сабаку, тую, якая ўратавала цябе пры сне ад халдзевы. Ты, хто дабіўся святога сну і святога янця, уратуй ад смерці і пагібелі і майго сабаку-пса. Адна сляза і ўваскрасіць яго. Амінь» (в. Бобрык).

СЕННЯ Месяц Поўня 2 лістапада. Месяц у сузор'і Цяльця.

Табліца з'яўлення Сонца ў розных месцах Беларусі.

Табліца неспрыяльных дні і гадзін у лістападзе з прагназаванымі тэмпературамі.

УЗЯЎСЯ ЗА ГУЖ...

ГРОДЗЕНСКІ гарвыканкам, згодна з інфармацыяй начальніка аддзела камунальнай маёмасці і прыватызацыі Святаслава Карпінскага, узмяцце кантроль за выкананнем дагаворных умоў куплі-продажу аб'ектаў і прымяняе строгія санкцыі да парушальнікаў.

ШАШКІ

Заданне па шашках з тэмай «ПАГОДА ў ДОМЕ». Уключае варыянты пачатковай расстаноўкі і варыянт бліц-шашак.

Дзіцячы свет У гасцях у ведзьмы, або Страшна весела

ВЫ думаеце, Хэллоўін — гэта страшна? Баль злосных нячысціцаў усіх масцаў і памераў? А вось адміністрацыя святковага рэсурсу www.povod.tut.by вырашыла, што Хэллоўін — гэта весела, і арганізавала эксклюзіўны праект для дзяцей і бацькоў «Halloween, Baby».

А не шкодзь!

«ЗАПЛАЦІЛІ» ЗА ФАРЭЛЬ АЎТАМАБІЛЕМ У Пастаўскім раёне былі затрыманыя два грамадзяніны, якія здэбывалі рыбу з дапамогай забароненага да выкарыстання электравольнага прыстасавання.

ПРЫ ТАКІМ АГРАНОМЕ ўРАДЖАЮ НЕ ЧАКАЙ

На вуліцы Камсамольскай у Століне супрацоўнікі ДАІ тармавалі аўтамабіль «Форд», за рулём якой сядзеў жыхар в. Дубой.

НЕ ПАШАНЦАВАЛА ў 13-ЫМ КВАДРАЦЕ

У Целяханскім лягасце з дзялянкай, якую арандуе ААТ, нехта выкраў лес. У Пінскім ГАУС пачалі шукаць злодзея.

ПА ЧАСТКАХ

Жабінкаўскія міліцыянеры ноччу каля мехдвара ў п. Ленінскім затрымалі жыхара в. Шчэглікі і ўбачылі, што ў руці ім трапіў злодзей.

3 лістапада

1882 год — нарадзіўся Якуб Колас, беларускі паэт, празаік, драматург, крытык, публіцыст, перакладчык, вучоны, грамадскі дзеяч, адзін з заснавальнікаў сучаснай беларускай літаратуры і літаратурнай мовы.

«ДЫЯЛОГ» З ПРОДКАМІ. БЕЛАЕ І ЧЫРВОНАЕ

Аб тым, што ў хату прыйшла бяда — смерць блізкага чалавека — сведчылі адпаведныя дзеянні людзей і спецыяльныя рытуальныя знакі-атрыбуты: белы, без малюнкаў і арнаменту, ручнік вешалі на акно з боку вуліцы.

Усмінемся!

Жонка называла яго фігуру «катлетчына складзеная...» ўключаючы святло, пачынаю ў паціцы хавацца...